

23.05.2012. T. Bulatović

Crna Gora
PORESKA UPRAVA
PODRUČNA JEDINICA PODGORICA

Priloga	Broj	Prilog	Vrijednost
	23	05. 2012	

Crnogorski Telekom
A.D. Podgorica

25.04.2012. god.

Organizaciona jedinica	Broj uvida	Izvršilac	Priloga (komada)
04	9417		

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA

Finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa
Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja

Za godinu završenu 31. decembra 2011.

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima i Odboru Direktora Društva Crnogorski Telekom A.D., Podgorica

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izveštaja („finansijski izveštaji“) društva Crnogorski Telekom A.D., Podgorica („Društvo“) koji uključuju izveštaj o finansijskoj poziciji sa stanjem na dan 31. decembra 2011. godine i izveštaj o sveobuhvatnom prihodu, izveštaj o promenama na kapitalu i izveštaj o novčanim tokovima za godinu završenu na taj dan, pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske izveštaje.

Odgovornost Rukovodstva za Finansijske Izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje ovih finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja, kao i za interne kontrole za koje rukovodstvo smatra da su neophodne za sastavljanje finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajno pogrešno prikazivanje nastalo usled pronevere ili greške.

Odgovornost Revizora

Naša odgovornost je da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o ovim finansijskim izveštajima. Reviziju finansijskih izveštaja izvršili smo u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi zahtevaju da postupamo u skladu sa načelima profesionalne etike i da planiramo i izvršimo reviziju na način koji nam omogućava da steknemo razumno uverenje da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajno pogrešno prikazivanje.

Revizija podrazumeva primenu postupaka radi pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima sadržanim u finansijskim izveštajima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procenu rizika od nastanka materijalno značajnog pogrešnog prikazivanja u finansijskim izveštajima, nastalog usled pronevere ili greške. Pri proceni ovih rizika, revizor uzima u obzir interne kontrole relevantne za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje finansijskih izveštaja Društva u cilju odabira adekvatnih revizorskih postupaka u datim okolnostima, a ne za potrebe izražavanja mišljenja o delotvornosti internih kontrola Društva. Revizija takođe obuhvata ocenu adekvatnosti primenjenih računovodstvenih politika i prihvatljivost računovodstvenih procena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocenu opšteg prikaza finansijskih izveštaja.

Verujemo da su revizorski dokazi koji smo pribavili dovoljan i adekvatan osnov za izražavanje mišljenja.

Mišljenje

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izveštaji u svim materijalno značajnim aspektima prikazuju realno i objektivno finansijsko stanje pojedinačnog društva Crnogorski Telekom A.D., Podgorica sa stanjem na dan 31. decembra 2011. godine, rezultate njegovog poslovanja i novčane tokove za godinu završenu na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja.

PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica
PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica
Podgorica, 20. april 2012. godine

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2011. GODINE

SADRŽAJ

Strana

Finansijski izvještaji:

Izvještaj o Finansijskom Položaju	1
Izvještaj o Sveobuhvatnom Prihodu	2
Izvještaj o Tokovima Gotovine	3
Izvještaj o Promjenama na Kapitalu	4
Napomene uz finansijske izvještaje	5-66

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2011. GODINE

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU

		Iznosi u EUR	
		Na dan	
	Napomena	31. decembar 2011.	31. decembar 2010.
AKTIVA			
Stalna imovina			
Nematerijalna ulaganja	5	12.816.165	13.317.857
Gudvil	6	941.624	941.624
Nekretnine i oprema	7	104.433.855	113.818.346
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	8	25.374	25.374
Dugoročni krediti i ostala potraživanja	9	7.262.081	8.202.692
Ukupna stalna imovina		125.479.099	136.305.893
Obrtna imovina			
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	10	1.871.155	1.737.783
Kratkoročni depoziti u bankama	11	45.200.000	36.200.000
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja	12	20.054.375	22.703.715
Dati avansi i aktivna vremenska razgraničenja	13	2.506.096	2.411.387
Zalihe	14	2.131.604	2.757.894
Izdvojena novčana sredstva	15	222.252	1.465.667
Ukupna obrtna imovina		71.985.482	67.276.446
Ukupno aktiva		197.464.581	203.582.339
PASIVA			
Kratkoročne obaveze			
Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze	19	9.163.056	12.692.821
Pasivna vremenska razgraničenja i primljeni avansi	20	14.736.682	15.186.990
Obaveze za porez na dobit		2.470.652	2.494.610
Rezervisanja	21	1.727.157	1.962.359
Ukupne kratkoročne obaveze		28.097.547	32.336.780
Dugoročne obaveze			
Odložene poreske obaveze	22	2.159.941	2.583.144
Rezervisanja	21	768.464	722.030
Ostale dugoročne obaveze		3.449	3.449
Ukupne dugoročne obaveze		2.931.854	3.308.623
Ukupne obaveze		31.029.401	35.645.403
KAPITAL			
Kapital i rezerve pripisive akcionarima			
Akcijski kapital	17	140.996.394	140.996.394
Statutarne rezerve	18	8.046.359	7.074.778
Neraspoređena dobit		17.392.427	19.865.764
Ukupan akcijski kapital i rezerve		166.435.180	167.936.936
Ukupno pasiva		197.464.581	203.582.339

Napomene na stranama od 5 do 66 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Ovi finansijski izvještaji su odobreni od strane Odbora direktora
 Crnogorskog Telekom A.D. i potpisani u njihovo ime od strane:

 Rudiger Schulz
 Izvršni direktor

 Manfred Knapp
 Finansijski direktor

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2011. GODINE

IZVJEŠTAJ O SVEOBUH VATNOM PRIHODU

	Napomena	Iznosi u EUR	
		Za godinu završenu 31. decembra	
		2011.	2010.
Prihodi			
Usluge fiksne telefonije i interneta	23 a	63.092.700	63.900.781
Usluge mobilne telefonije	23 b	53.796.428	54.551.467
Ukupni prihodi		116.889.128	118.452.248
Ostali poslovni prihodi		458.687	459.707
Troškovi poslovanja			
Troškovi zaposlenih	24	(24.791.586)	(25.445.499)
Troškovi amortizacije i obezvređenja	25	(24.694.691)	(22.280.082)
Troškovi usluga drugih operatera	26	(19.977.764)	(22.943.869)
Nabavna vrijednost prodane telekomunikacione opreme		(6.153.642)	(4.688.161)
Ostali troškovi poslovanja	27	(25.598.505)	(25.062.636)
Ukupno troškovi poslovanja		(101.216.188)	(100.420.247)
Dobit iz poslovanja		16.131.627	18.491.708
Finansijski prihodi	28	2.729.957	3.925.398
Finansijski rashodi	28	(315.890)	(593.846)
Finansijski prihodi -neto		2.414.067	3.331.552
Dobit prije oporezivanja		18.545.694	21.823.260
Porez na dobit	29	(2.047.450)	(2.391.641)
Ukupni sveobuhvatni prihod za godinu pripisiv:		16.498.244	19.431.619
Akcionarima društva		16.498.244	19.431.619
Zarada po akciji Društva u toku perioda (izražena u EUR po akciji)			
- osnovna	30	0,3490	0,4110
- čista zarada po akciji	30	0,3490	0,4110

Napomene na stranama od 5 do 66 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2011. GODINE

IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE

		(Iznosi u EUR)	
		Za godinu završenu 31. decembra	
	Napomena	2011.	2010.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti			
Gotovina generisana iz poslovnih aktivnosti	36	39.798.799	40.057.772
Plaćene kamate	28	(55.875)	(14.164)
Plaćen porez na dobit	29	(2.533.205)	(1.499.330)
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti		37.209.719	38.544.278
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja			
Nabavka osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	5,7	(13.922.285)	(15.993.280)
Smanjenje/(povećanje) kratkoročnih depozita u bankama	11	(9.000.000)	9.000.000
Naplaćene kamate	28	2.303.825	3.065.503
Smanjenje/(povećanje) dugoročnih kredita zaposlenima i ostalih potraživanja	9	452.235	159.742
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja		(20.166.225)	(3.768.035)
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja			
Plaćene dividende vecinskim I manjinskim akcionarima		(16.910.122)	(36.220.052)
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja		(16.910.122)	(36.220.052)
Neto smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata		133.372	(1.443.809)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda		1.737.783	3.181.592
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	10	1.871.155	1.737.783

Napomene na stranama od 5 do 66 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2011. GODINE

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

	Akcijski kapital	Statutarne rezerve	Neraspoređena dobit	Ukupno
Stanje 1. januara 2010. godine	140.996.394	5.644.103	88.864.820	235.505.317
Dividende	-	-	(87.000.000)	(87.000.000)
Prenos u statutarne rezerve (Napomena 18)	-	1.430.675	(1.430.675)	-
Ukupni sveobuhvatni prihod za godinu 2010	-	-	19.431.619	19.431.619
Stanje 31. decembra 2010. godine	140.996.394	7.074.778	19.865.764	167.936.936
Stanje 1. januara 2011. godine	140.996.394	7.074.778	19.865.764	167.936.936
Dividende	-	-	(18.000.000)	(18.000.000)
Prenos u statutarne rezerve (Napomena 18)	-	971.581	(971.581)	-
Ukupni sveobuhvatni prihod za godinu 2011	-	-	16.498.244	16.498.244
Stanje 31. decembra 2011. godine	140.996.394	8.046.359	17.392.427	166.435.180

Napomene na stranama od 5 do 66 čine
sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

1. OPŠTE INFORMACIJE

Telekom Crne Gore A.D. (u daljem tekstu: “Telekom“ ili “Društvo“), pruža usluge fiksne i mobilne telefonije, internet i ostale telekomunikacione usluge u Crnoj Gori.

Društvo obezbjeđuje pružanje usluga fiksne telefonije u Republici Crnoj Gori, lokalne, nacionalne i međunarodne telefonske usluge, kao i širok spektar ostalih telekomunikacionih usluga, uključujući rentiranje mreža, mreže podataka i usluge kablovske televizije. U skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama Republike Crne Gore, Društvo je 31. decembra 2003. godine zvanično ukinuto ekskluzivno pravo u pružanju usluga fiksne telefonije u Republici Crnoj Gori.

Telekom Crne Gore A.D., Podgorica je osnovan i registrovan u Privrednom sudu u Podgorici 31. decembra 1998. godine Rješenjem broj Fi. 5490/98, nakon statusne transformacije i razdvajanja telekomunikacija i pošte iz Javnog preduzeća Pošta, Telegraf i Telekomunikacije Crne Gore (u daljem tekstu “JP PTT Crne Gore”).

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima, dana 6. novembra 2002. godine izvršena je preregistracija Društva u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000618/001.

Tokom 2000. godine, Telekom je razvio GSM 900 mrežu mobilne telefonije i u maju 2000. godine počeo sa njenim komercijalnim korišćenjem kao provajder mobilne telefonije. Telekom je 28. jula 2000. godine registrovao Monet d.o.o. (koji je kasnije preimenovan u T-mobile d.o.o.) kao svoje zavisno preduzeće u potpunom vlasništvu, nakon čega je cjelokupno poslovanje mobilne telefonije prenešeno na Monet. Tržište mobilne telefonije u Crnoj Gori se liberalizovalo i Crnogorski Telekom (T Mobile CG d.o.o., kao njegova kćerka kompanija prije datuma spajanja u 2009 godini) dijeli tržište sa još dva operatera - “Telenor” d.o.o. i M tel d.o.o.

Crnogorski Telekom A.D. takodje pruža internet usluge, iznajmljivanje linija, reprodukciju kompjuterskih medija, savjetodavne usluge i izradu kompjuterskog softvera. Do datuma spajanja ove usluge je pružao Internet Crna Gora d.o.o., Podgorica, preduzeće u potpunom vlasništvu Telekom-a.

Nakon uspješno sprovedenog privatizacionog tendera, Magyar Telekom Nyrt. (u daljem tekstu: Magyar Telekom) je postao većinski vlasnik Crnogorskog Telekom A.D. Magyar Telekom je 31. marta 2005. godine preuzeo kontrolu nad 51,12% akcija Crnogorskog Telekom A.D. i do kraja 2005. godine povećao učešće na 76.53% udjela u akcijskom kapitalu. Od tog datuma učešće Magyar Telekom se nije mijenjalo. Deutsche Telekom AG je krajnji vlasnik Magyar Telekom koji posjeduje 59.21% akcija.

Na dan 30. april 2009. godine, Društvo je posjedovalo 100% kapitala T-mobile CG d.o.o., crnogorskog provajdera mobilne telefonije i 100% kapitala Interneta CG d.o.o.

Skupština Akcionara Crnogorskog Telekom AD je 30. aprila 2009. godine donijela odluku o spajanju njegovih kćerki kompanija T Mobile CG d.o.o i Internet CG d.o.o u 'Crnogorski Telekom AD'. U skladu sa Zakonom o privrednim društvima, spajanje je registrovano 11. maja 2009. godine u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000618/028.

Sjedište Telekom A.D. je u Podgorici, Republika Crna Gora, ulica Moskovska 29. Podgorica. Na dan 31. decembra 2011. godine, Društvo je imalo 759 zaposlenih (na dan 31. decembra 2010. godine 843 zaposlenih).

1. OPŠTE INFORMACIJE (Nastavak)

Istraga određenih konsultantskih ugovora

Kao što je i ranije navedeno, u toku obavljanja revizije finansijskih izvještaja Magyar Telekom za 2005. godinu, PricewaterhouseCoopers Könyvvizsgáló és Gazdasági Tanácsadó Kft. (PWC) je identifikovao dva ugovora čija priroda i poslovne namjere nisu bile jasno iskazane. U februaru 2006. godine, Odbor za reviziju Magyar Telekom, većinskog vlasnika Društva, angažovao je White & Case LLP ("nezavisne istražitelje" ili "White & Case"), svoje nezavisne pravne savjetnike, kako bi obavili unutrašnju istragu po pitanju da li je Mađar Telekom, ili neka njegova kompanija, izvršio plaćanja po osnovu ovih ili nekih drugih ugovora, potencijalno zabranjenih od strane Američkih zakona i regulativa, uključujući Dekret o postupcima strane korupcije („FCPA“), ili internu politiku Društva. Odbor za reviziju je informisao Američki odsjek za pravdu („DOJ“) i Američku komisiju za hartije od vrednosti („SEC“) i Mađarski nadležni organ za finansijsku kontrolu o unutrašnjoj istrazi.

Odbor za reviziju je 2. decembra 2009. godine dostavio Bordu Direktora Mađar Telekom „Izvještaj o istrazi Odboru za reviziju Magyar Telekom“, od 30. novembra 2009. godine (Finalni Izvještaj). Odbor za reviziju je nagovijestio da smatra da je pripremanjem finalnog izvještaja, a na bazi trenutnih dokaza, White & Case kompletirao svoju nezavisnu unutrašnju istragu.

Finalni izvještaj sadrži sledeće zaključke i dokaze koji su na raspolaganju Odboru za reviziju i njegovim savjetnicima:

1. Informacije koje je sakupio Odbor za reviziju i njegovi savetnici u toku istrage pokazuje grubo nepoštovanje i nedostatak posvećenosti za uspostavljanje saglasnosti na najvišim nivouima Magyar Telekom, Crnogorskog Telekom i Makedosnog Telekom tokom perioda za koji je sprovedena istraga.
2. Kao što je i ranije navedeno, u slučaju pomenutih ugovora, nema „dovoljno dokaza da se utvrdi da su 7 miliona eur troškova vezanih za četiri konsultantska ugovora...napravljeni za legitimne poslovne svrhe“ kao i da postoji „potvrđan dokaz da su pomenuti troškovi služili u neispravne svrhe“. Pomenuti ugovori nisu pravilno prikazani u finansijskim izvještajima Magyar Telekom, kao ni njegovih pridruženih lica. Dva ugovora u ukupnom iznosu od EUR 2.88 miliona se odnose na Crnogorski Telekom, samim tim i u kćerke kompanije, dok se druga dva ugovora odnose na druge članice Grupe.

Godine 2007., Vrhovni državni tužilac Republike Crne Gore obavijestio je Odbor direktora Crnogorskog Telekom o svom zaključku da ugovori koji su predmet unutrašnje istrage u Crnoj Gori ne sadrže elemente koji se mogu protumačiti kao kriminalne radnje na osnovu kojih bi se u Republici Crnoj Gori mogle podnijeti tužbe. Međutim, Vrhovnom Državnom Tužiocu Crne Gore je dostavljana sva nova dokumentacija, svi novi podaci, koji su postali dostupni Crnogorskom Telekomu a povezani su sa slučajem.

Takođe, Ministarstvo unutrašnjih poslova Makedonije i Kancelarija glanog tužioca Mađarske počeli su istražne ativnosti koje su prethodno bile predmet interne istrage. Ove istražne radnje se nastavljaju i svi relevantni partneri Crnogorskog Telekom a će nastaviti da sarađuju na ovim istragama.

DOJ i SEC su takođe počele svoje istražne aktivnosti koje su prethodno bile predmet interne istrage. Tokom 2011. godine Magyar Telekom je zaključio finansijsko poravnanje sa DOJ i SEC kako bi se zatvorila njihova dalja istraga. Ovim poravnanjem je zatvorena istraga koju su DOJ i SEC vodili u vezi sa učešćem Magyar Telekom u pomenutom slučaju.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

2.1. Osnova za sastavljanje

Finansijski izvještaji Crnogorskog Telekom A.D. su pripremljeni u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izvještavanja (MSFI) koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO), koji su bili na snazi u periodu sastavljanja finansijskih izvještaja Društvo i u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore. Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška.

Društvo ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 69/2005), i posebno u skladu sa relevantnom zakonskom odlukom koja definiše obaveznu primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda ("MRS") u Republici Crnoj Gori ("Sl. list RCG", br. 69/2002). Shodno tome, Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI) su prvi put primenjeni za finansijske izvještaje koji obuhvataju godinu koja počinje 1. januara 2003. godine.

Zvanična valuta u Republici Crnoj Gori i funkcionalna valuta Crnogorskog Telekom A.D. je Euro (EUR).

Finansijski izvještaji Društva su predloženi za odobrenje od strane Borda Direktora Društva. Godišnja Skupština akcionara, koja je autorizovana da odobri i prihvati finansijske izvještaje, ima pravo da zahtijeva promjene prije prihvatanja. S obzirom da su većinski akcionari istovremeno i članovi Borda Direktora Društva koje predlaže finansijske izvještaje, mogućnost potencijalnih izmjena od strane Skupštine akcionara je malo vjerovatna, i nije se dešavala u prošlosti.

Standardi, dopune i tumačenja važeći i usvojeni u 2011. godini

U tekućem periodu Društvo je usvojilo sve nove i revidirane standarde i interpretacije, koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) i Komitet za Tumačenja Međunarodnih finansijskih standarda (IFRIC), a koje su važne za poslovanje Društva i koje su u primjeni u izvještajnom periodu koji je počeo 1. januara 2011. godine. Njihova inicijalna primjena nije imala materijalnog uticaja na prikazane rezultate poslovanja Društva, njegov finansijski položaj ili tokove gotovine. Pregled novih i revidiranih standarda i interpretacija uključuje sljedeće:

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.1. Osnova za sastavljanje (nastavak)

Standardi, dopune i tumačenja važeći i usvojeni u 2011. Godini

MRS 24 (revidiran) – U novembru 2009, Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) je izdao revidiranu verziju MSR 24 Povezana pravna lica - Objelodanjivanje. Prije revidiranja standarda, ukoliko je Vlada kontrolisala, ili imala značajan uticaj u društvu, društvo je bilo obavezno da objelodani informacije o svim transakcijama sa svim ostalim društvima koja su takodje bila kontrolisana od strane iste Vlade, ili u kojima je Vlada imala značajan uticaj. Revidirani standard takodje zahtijeva određena objelodanjivanja koja su važna za korisnike finansijskih izvještaja, ali eliminiše zahtjeve za objelodanjivanjem informacija o transakcijama, čije je prikupljanje skupo i koje su od manjeg značaja za korisnike. Uravnoteženje se postiže na način sto se zahtijeva objelodanjivanje onih transakcija koje su individualno i kolektivno značajne. Takodje, MRSO je pojednostavio definiciju povezanog lica i sklonio nekonzistentnosti. Revidirani standard će biti primijenjen za finansijske periode koji počinju na dan, ili poslije 1. januara 2011. godine. Revidirani standard nije imao značajnog uticaja na finansijske iskaze Društva.

Novi i revidirani Standardi i Interpretacije važeći u 2011 ali nisu relevantni za Društvo

Dopuna MRS 32 pod nazivom 'Klasifikacija prava preče kupovine akcija iz novih emisija' objavljena je u oktobru 2009. godine. Dopuna se bavi pitanjem računovodstvenog obuhvatanja prava na kupovinu akcija iz novih emisija denominovanih u valuti koja nije funkcionalna valuta emitenta pod uslovom da su određeni uslovi ispunjeni. Pomenuta prava na akcije sada se klasifikuju u okviru kapitala, bez obzira na valutu u kojoj je cijena izvršenja (odnosno cijena po kojoj će se opcija realizovati) iskazana. Izmjena i dopuna zahtijeva da ovakva prava nude svim postojećim akcionarima i klasificiraju se kao kapital. Klasifikacija ne zavisi od valute u kojoj je ostvarena cijena izražena. Izmjene i dopune nisu imali nikakav utjecaj na finansijske izvještaje Društva zato što Crnogorski Telekom nema takve instrumente.

MSFI 1 Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) je revidirao MSFI 1 u januru 2010 godine i u Decembru 2010. Kako Društvo izvještava u skladu sa MSFI već duži niz godina, ni originalni standard ni njegova revizija nusu od uticaja na Društvo.

4 (revidiran) MRS 19 - Limit za sredstva definisanih za beneficije, minimalni zahtjevi financiranja i njihova interakcija. U novembru 2009, IASB izdao je dopunu IFRIC 14, koji se ispravlja nenamjerne posljedice IFRIC 14. Bez izmjena i dopuna, u nekim okolnostima Društva ne smiju da priznaju dobrovoljne pretplate za minimalni doprinos kao sredstvo. Izmjena i dopuna dopušta da Društvo prizna ovakve pretplate kao sredstvo. Ova izmjena se ne odnosi se na Crnogorski Telekom kao Društvo jer ono definisano šeme beneficija nakon penzionisanja.

IFRIC 19, 'Gašenje finansijskih obaveza instrumentima kapitala', Tumačenje predstavljeno u Novembru 2009. godine pojašnjava računovodstveni postupak preduzeća u situaciji kada preduzeće ponovo ugovara sa povjeriocem uslove izmirenja finansijske obaveze i kada pregovori rezultiraju emitovanjem akcija koje povjerilac prima, čime preduzeće izmiruje svoju finansijsku obavezu dijelom ili u cjelosti (zamjena duga za kapital). Izmjene i dopune nemaju uticaja na objelodanjivanje u finansijskim iskazima Društva kako ono ne koristi vlasničke instrumente za gašenje finansijskih obaveza.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.1. Osnova za sastavljanje (nastavak)

Objavljeni standardi, interpretacije i izmjene standarda koji još nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni od strane Društva

- MRS 1 (revidiran) - IASB objavljene izmjene i dopune MRS 1 Presentacija finansijskih izvještaja u junu 2011. Izmjene i dopune MRS 1 zadržava pristup 'jedan ili dva izvještaja' po izboru Društva i samo se mijenja način kako se ostala sveobuhvatna dobit prikazuje: zahtijeva posebno objelodanjivanje podzbirova za one elemente koji mogu biti reklasifikovani u račun dobitka ili gubitka u bilansu uspjeha (koji se mogu ponovo priznati) kao i one elemente koji neće biti reklasifikovani. Revidirani standard će biti primijenjen za finansijske periode koji počinju na dan, ili poslije 1. jula 2012. Evropska unija još nije prihvatila izmjene i dopune standarda.
- MRS 19 (revidiran) - IASB je objavio izmjene i dopune MRS 19 - Primanja zaposlenih u junu 2011. Izmjene su usresređene na sljedeća ključna područja:
 - Priznavanje (samo unaprijed definisane benefit planove) - ukidanje "koridor pristupa "
 - Presentacija (samo unaprijed definisane benefit planove) - dobici i gubici koji proizlaze iz ponovnog odmjeravanja trebao bi biti prikazan (samo) u ostalom sveobuhvatnom prihodu (eliminisanje preostalih opcija)
 - Objelodanjivanje - povećanje stavki za objelodanjivanje, npr.
 - karakteristike unaprijed definisanih benefit planova društva,
 - iznosi priznati u finansijskim izvještajima,
 - rizici koji proizlaze iz unaprijed definisanih benefit planova i
 - učešće u planovima koje obuhvataju više poslodavaca
 - Poboľšane / pojašnjene smjernice koje se odnose na nekoliko područja standarda, npr.
 - klasifikacija benefita,
 - kriznavanje otpremnine i
 - kamatna stopa koja se odnosi na očekivani povrćaj sredstava iz plana.Revidirani standard će biti primijenjen za finansijske periode koji počinju na dan, ili poslije 1. januara 2013. Ne očekujemo da će usvajanje izmijenjenog standarda dovesti do značajnih promjena u finansijskim izvještajima Društva. Evropska unija još nije prihvatila izmjene i dopune standarda.
- MRS 32 (revidiran) - IASB je objavio izmjene i dopune MRS-a 32 Financijski instrumenti: Objava se desila u Decembru 2011. Izmjene i dopune MRS-a 32 pojašnjava IASB zahtjeve za prebijanje finansijskih instrumenta. Amadman upućuje na nedoslednosti u dosadašnjoj praksi pri primjeni prebijanja na osnovu kriterijuma iz MRS-u 32. Odrađene izjave su pojašnjene, kao:
 - znaćenje "trenutno ima zakonsko pravo prebiti priznate iznose", a
 - da se bruto poravnanja mogu smatrati ekvivalentnim neto poravnanjima.Revidirani standard će biti primijenjen za finansijske periode koji počinju na dan, ili poslije 1. Januara 2014. Zahtijeva se retroaktivana primjena ovog amandmana. Ne očekujemo da će usvajanje izmijenjenog standarda dovesti do značajnih promjena u finansijskim izvještajima Društva. Evropska unija još nije prihvatila izmjenu standarda.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.1. Osnova za sastavljanje (nastavak)

Objavljeni standardi, interpretacije i izmjene standarda koji još nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni od strane Društva

MSFI 7 (revidiran) Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) je revidirao MSFI 7 Finansijski Instrumenti: Objelodanjivanje je odrađeno u oktobru 2010. Dopuna zahtijeva dodatna objelodanjivanja o transferima finansijskih sredstava koja ne rezultiraju potpunim prestankom priznavanja, ili zahtijevaju stalnu uključenost. Ovo je omogućilo korisnicima finansijskih instrumenata da poboljšaju njihovo razumijevanje ovakvih transakcija (na primjer, sekuritizacije), uključujući razumijevanje mogućih uticaja preostalih rizika kod preduzeća koje vrši transfer sredstava. Dopuna takođe zahtijeva početno priznavanje ukoliko neproporcionalan iznos ovakvih sredstava se koristi pri kraju perioda za izvještavanje. Revidirani standard će biti primijenjen za finansijske periode koji počinju na dan, ili poslije 1. jula 2011. godine. Ranija primjena ove dopune je sprovedena. Društvo ne očekuje da će usvajanje ovoga standarda imati značajnog efekta na finansijske izvještaje Društva. Evropska Unija još uvijek nije usvojila dopunu standarda.

IASB objavio je amandmane MSFI 7 Finansijski instrumenti: Objavljena u decembru 2011. IASB i FASB (Financial Accounting Standards Board) su izdali zajedničke zahtjeve objavljivanja koji bi trebali pomoći da se bolje procijeni uticaj ili potencijalni uticaj dogovora o prebijanju na finansijski položaj društva. Zajednički zahtjevi za objavljivanje su poboljšali transparentnost u izvještavanju u pogledu ublažavanja kreditnog rizika, uključujući objavljivanje kolaterala datih ili primljenih. Revidirani standard će biti primijenjen za finansijske periode koji počinju na dan, ili poslije 1. januara 2013. Obavezna je retroaktivna primjena standarda. Ne očekujemo da će usvajanje izmijenjenog standarda dovesti do značajnih promjena u finansijskim izvještajima objavljivanja Društva. Evropska unija još nije prihvatila izmijenjeni standarda.

MSFI 9 Finansijski instrumenti. Standard predstavlja prvi dio projekta zamjene MRS 39 („Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje“) novim standardom MSFI 9 Finansijski instrumenti. MSFI 9 određuje klasifikaciju i priznavanje finansijskih sredstava i obaveza. Preostala faza projekta se odnosi na imparitet finansijskih instrumenata i računovodstvene zaštite, kao i budućih projekata u pogledu prestanka priznavanja su trenutno u toku.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.1. Osnova za sastavljanje (nastavak)

Objavljeni standardi, interpretacije i izmjene standarda koji još nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni od strane Društva

Finansijska Sredstva- Kod inicijalnog priznavanja, MSFI 9 zahtijeva da finansijska sredstva budu vrednovana po fer vrijednosti. Nakon inicijalnog priznavanja finansijska sredstva nastavljaju da budu vrednovana u skladu sa klasifikacijama definisanim u MSFI 9. Kada je finansijsko sredstvo klasifikovano i vrednovano po amortizacionoj vrijednosti, neophodno je da bude testirano na obezvređenje u skladu sa MRS 39. MSFI 9 definiše pravila klasifikacije.

MSFI 9 zahtijeva da se finansijska sredstva klasifikuju i naknadno vrednuju po amortizovanoj vrijednosti ili po fer vrijednosti. Dva su neophodna uslova da bi se finansijska sredstva klasifikovala po amortizovanoj vrijednosti: (1) cilj rukovodstva prilikom upravljanja finansijskim sredstvom jeste prikupljanje ugovorenih novčanih priliva; i (2) ugovoreni uslovi vezani za finansijsko sredstvo definišu specifične datume priliva gotovine koji predstavljaju glavnica i kamatu na preostali dio duga. Tamo gdje oba uslova nisu zadovoljena, finansijsko sredstvo je klasifikovano po fer vrijednosti.

Opcija fer vrijednosti: MSFI 9 dozvoljava društvu da klasifikuje po fer vrijednosti instrument, koji bi inače trebao biti klasifikovan po amortizacionoj vrijednosti, u slučajevima kada klasifikacija eliminiše ili značajno smanjuje nekonzistentnost prilikom vrednovanja (računovodstveno neslaganje).

Instrumenti kapitala: Trenutna kategorija instrumenata kapitala je fer vrijednost koja proizilazi iz dobitka i gubitka. Međutim standard kaže da preduzeće može da napravi neopozivi izbor u inicijalnom priznavanju i da predstavi sve promjene fer vrijednosti za ulaganja u kapital koja se ne drže radi prodaje u ostalom sveobuhvatnom prihodu. Vrijednost ovih dobitaka i gubitak se ne izvještava kao dio bilansa uspjeha Društva čak i kada se dobiti i gubici realizovani. Samo realizovane dividende po osnovu ovih investicija se priznaju u bilansu uspjeha.

Derivativi: Zahtjev MRS 39 vezano za derivative je promijenjen, u smislu što se više ne zahtijeva da se derivativi vrednuju odvojeno od svojih izvornih ugovora.

Reklasifikacija: MSFI 9 omogućava reklasifikaciju između fer i amortizacione vrijednosti samo u slučajevima kada postoji promjena u poslovnom modelu društva.

Finansijske obaveze – MSFI 9 “Finansijski Instrumenti” određuje zahtjeve za vođenje računovodstva finansijskih obaveza i zamjenjuje odgovarajuća pravila iz MRS 39 “Finansijski Instrumenti: Priznavanje i odmjeravanje”.

I dalje se nastavlja sa MRS 39 pravilom priznavanja i prestanka priznavanja.

I dalje se nastavlja sa većinom zahtjeva MRS 39 za klasifikacijom i mjerenjem.

Eliminiše se izuzetak za vrednovanje po fer vrijednosti za obaveze po osnovu derivata, sada su i one uključene i moraju se prikazati pod instrumentima kapitala.

Mijenjajući zahtjeve povezane sa fer vrijednošću opcija za finansijske obaveze je da upućuju na kreditni rizik.

Društvo će primijeniti MSFI 9 za periode koji počinju na dan ili poslije 1. januara 2013. godine. Ranija primjena je dozvoljena. Izvještavanje prema MSFI 9 mora se sprovesti retrospektivno. Za preduzeća koja usvoje MSFI 9 za periode koji počinju 1. januara 2012 godine MSFI obezbjeđuje tranzicioni period za prikaz uporednih podataka. Usvanjanje novih standarda će vjerovatno uticati na finansijske izvještaje Društva, sa uticajem koji se još uvijek procjenjuje. Evropska Unija još uvijek nije usvojila ovaj standard.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.1. Osnova za sastavljanje (nastavak)

Objavljeni standardi, interpretacije i izmjene standarda koji još nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni od strane Društva

- MSFI 10, MSFI 11, MSFI 12, MRS 27 (revidiran) i MRS 28 (revidiran) - IASB je objavio MSFI 10 konsolidovani finansijski izvještaji, MSFI 11 zajedničke aranžmane, MSFI 12 objelodanjivanje interesa u drugim društvima i dopune MRS 27 odvojeni finansijski izvještaji i MRS 28 Ulaganja u pridružena društva i zajedničke poduhvate u maju 2011.

MSFI 10 zamjenjuje konsolidacione smjernice MRS 27 Konsolidovani i odvojeni finansijski izvještaji i SIC-12 Konsolidacija – društva sa posebnom namjenom - uvođenjem jedinstvenog modela konsolidacije za sva društva na temelju kontrole, bez obzira na prirodu ulaganja (odnosno, da li je društvo kontrolisano putem glasačkih prava investitora ili putem drugih ugovornih odnosa kao što je uobičajeno kod društava sa posebnom namjenom). Prema MSFI 10, upravljanje se temelji na tome da li investitor ima:

- kontrolu nad ulaganjima;
- izloženost, ili prava na varijabilni povraćaj po osnovu svojeg učešća u ulaganja, i
- sposobnost da koriste svoju kontrolu nad ulaganjima kako bi uticao na iznos povraćaja.

MSFI 11 uvodi nove računovodstvene zahtjeve za zajedničke dogovore, mijenjajući MRS 31 Investiranja u zajedničke poduhvate. Mogućnost primjene proporcionalne konsolidacione metode kada računovodstvo nije vođeno iz zajednički kontrolisanog društva. Osim toga, MSFI 11 eliminiše zajedničku kontrolu nad sredstvima, za sada, samo praveći razliku između zajedničkih operacija i zajedničkih poduhvata. Zajednička operacija je zajednički aranžman kojim, stranke koje imaju zajedničku kontrolu, imaju pravo na sredstva i odgovornost za obaveze. Zajednički poduhvat je zajednički dogovor, kojim stranke koje imaju zajedničku kontrolu imaju pravo nad neto imovinom.

MSFI 12 zahtijevat će poboljšane objelodanjivanja u oba slučaja, kod konsolidovanih i nekonsolidovanih društava u kojima društvo ima učešće. Cilj MSFI 12 je da se zahtijevaju informacije tako da korisnici finansijskih izvještaja mogu ocjenjivati osnovu kontrole, ograničenja na konsolidovanu imovinu i obveza, bilo koji rizik koji priozilazi iz angažmana s nekonsolidovanim strukturiranim društvima i ne-kontrolisanog vlasničkog udjela i njegovog uticaja u konsolidovanim društvima.

Zahtjevi koji se odnose na odvojenim finansijskim izvještajima se nisu mijenjali te su uključeni u izmjene i dopune MRS 27 odvojeni finansijski izvještaji. Ostali dijelovi MRS-a 27 zamijenjene su sa MSFI 10.

MRS 28 Ulaganja u pridružena društva i zajedničke poduhvate mijenja se u skladu sa promjenama na uključenim u MSFI 10, MSFI 11 i MSFI 12.

IASB je izdao amandmane na MSFI 9 u decembru 2011. i odložio obvezni datum za primjenu MSFI 9 od 1. januara 2013 do 1. januara 2015. Odlaganje će omogućiti za sve faze projekta MSFI 9 imaju isti datum primjene. Izmjene i dopune takođe pružaju oslobađanje od zahtjeva za pripremom uporednih finansijskih izvještaja za efekat primjene MSFI 9. Ovo oslobađanje je originalno bilo dostupano samo za društva koja su odabrala primjenu MSFI 9 prije 2012. Umjesto toga, dodatna prelazna objelodanjivanja će biti potrebna kako bi se pomogla investitorima da razumiju efekat koji početna primjena MSFI 9 ima u pogledu razvrstavanja i mjerenja finansijskih instrumenata. Donošenjem novog standarda vjerovatno će rezultirati promjenama u finansijskim izvještajima Društva, dok se ovaj efekat trenutno analizira. Evropska unija još nije potvrđen ili standard ili njegov amandman.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.1. Osnova za sastavljanje (nastavak)

Objavljeni standardi, interpretacije i izmjene standarda koji još nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni od strane Društva

- MSFI 13 IASB objavljuje MSFI 13 mjerenja po fer vrijednosti u maju 2011 kako bi se zamijenile smjernice o mjerenju fer vrijednosti u postojećoj MSFI računovodstvenoj literaturi sa jednim standardom. MSFI je rezultat zajedničkih napora od strane IASB i FASB za razvojem konvergiranih okvira fer vrijednosti. MSFI 13 definiše fer vrijednost, daje smjernice o tome kako utvrditi fer vrijednost te zahtijeva objelodanjivanja o mjerenjima fer vrijednosti. Međutim, MSFI 13 ne mijenja zahtjeve u pogledu stavki koje treba mjeriti ili iskazati po fer vrijednosti. MSFI 13 nastoji povećati konzistentnost i uporedivost fer vrijednosti mjerenja u srodnim podacima kroz 'hijerarhiju fer vrijednosti'. Hijerarhija kategorizuje ulaze koji se koriste za validacione tehnike u tri nivoa. Hijerarhija daje najveći prioritet (nekorigovanim) kvotnim cijenama na aktivnim tržištima za identična sredstva ili obveze, kao i najniži prioritet neprimjetnim inputima. Ako se inputi korišćeni za mjerenje fer vrijednosti kategoriziraju u različite nivoe u hijerarhiji fer vrijednosti, fer vrijednost mjerenja je kategorizovan u cijelosti na nivo najnižeg inputa koji je značajan za ukupno mjerenje (na bazi primjene procjena). Revidirani standard će biti primijenjen za finansijske periode koji počinju na dan, ili poslije 1. januara 2013. Ranija primjena je dopuštena. Ne očekujemo da će donošenje novog standarda dovesti do značajnih promjena u finansijskim izvještajima Društva, dok se ovaj efekat trenutno analizira. Evropska unija još nije prihvatila novi standard.

Objavljeni standardi, interpretacije i izmjene standarda koji još nisu stupili na snagu i nisu relevantni za Društvo

- Dopuna MRS 12 "Odloženi porez: Naknadivost osnovnog sredstva – Dopuna MRS 12" postavlja pretpostavke za ponovno priznavanje osnovnih sredstava. Ova dopuna je relevantna u slučajevima gdje tip naknadnog priznavanja ima različite poreske posledice. Proglašenje postavlja oborivu pretpostavku da će sadašnja vrijednost investicione imovine koja se priznaje korišćenjem metoda fer vrijednosti objelodanjenom u MRS 40 biti priznata prilikom prodaje. Šta više, kako se sadašnja vrijednost imovine za koju se ne obračunava amortizacija procjenjuje u skladu sa relevantnim modelom objelodanjenim u MRS 16 koji daje pretpostavku o naknadi kroz prodaju. Dopunjeni amandman zamjenjuje SIC 21 i primjenjivaće se za periode na dan ili poslije 1. januara 2012. godine. Ranija primjena je dozvoljena. Kako Crnogorski Telekom ne posjeduje investicionu imovinu ili sredstva koja se ne amortizuju mjerena relevantnim modelom objelodanjenim u MRS 16, dopuna standarda neće imati uticaja na finansijske izvještaje Društva. Evropska unija još uvijek nije usvojila dopunu ovoga standarda.
- IFRIC 20 U oktobru 2011, IASB objavljuje IFRIC 20 skidanje troškova u fazi proizvodnje površinskog rudnika. Tumačenje primjenjuje se za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. Ranija primjena je dopuštena. Kako Crnogorski Telekom nema rudarsku aktivnost, tumačenje neće imati utjecaj na finansijske izvještaje Društva. Evropska unija još nije prihvatila tumačenje.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.2. Izvještavanja po segmentima

Operativni segmenti se izvještavaju na način koji je uskladjen sa internim izvještavanjem glavnim operativnim donosiocima odluka.

Donosioci odluka u Društvu vrše regularan pregled operativnog rezultata identifikovanih operativnih segmenata u cilju donošenja odluka o alokaciji resursa na poslovne segmente i evaluaciji njihovog poslovanja. Poslovni segmenti su identifikovani u skladu sa prirodom poslovnih aktivnosti i u zavisnosti od internih zahtjeva izvještavanja koja se obezbjeđuju donosiocima odluka, tj. Menadzment Komitetu Crnogorskog Telekom A.D..Računovodstvene politike i principi vrednovanja operativnih segmenata su isti kao i oni primijenjeni na Društvo i opisani u pregledu značajnih računovodstvenih politika. U skladu sa internim zahtjevima izvještavanja, procesom donošenja odluka i prirode usluga, postoje dva operativna segmenta u Crnogorskom Telekomu: Fiksna Telefonija i Mobilna Telefonija.

Prihod operativnog segmenta uključuje prihode od trećih lica. Fiksna Telefonija vrši pružanje usluga fiksne telefonije, kao i internet usluge, iznajmljivanje linija, IPTV itd svojim korisnicima, dok Mobilna Telefonija svoj prihod većinom generiše od pružanja usluga mobilne telefonije svojim korisnicima.

Amortizacija i obezvređenje operativnih segmenata uključuje troškove koji se odnose na nematerijalna ulaganja i osnovna sredstva koja funkcionišu u operativnom segmentu.

Troškovi nastali u okviru operativnog segmenta ili naplaćeni segmentu, uključuju nastale troškove trećih lica.

Rukovodstvo Društva prati rezultate operativnih segmenata prije svega kroz EBITDU (profit prije kamate, poreza, amortizacije i obezvređenja), koja je od strane Društva definisana kao operativni profit prije amortizacije. S obzirom da se svim osnovnim sredstvima i nematerijalnim ulaganjima upravlja na nivou operativnog segmenta, odnosno troškovi amortizacije i obezvređenja se smatraju dijelom rezultata operativnog segmenta. Operativni profit je, takodje, mjera rezultata poslovnog segmenta.

Sredstva operativnog segmenta ne uključuju Gotovinu i gotovinske ekvivalente, finansijska sredstva kao ni odložena poreska sredstva, koja se prate na nivou Društva. Sva ostala sredstva se prate na nivou poslovnog segmenta. Sredstva koja se koriste od različitih segmenata nisu alocirana svim segmentima, već samo onom poslovnom segmentu koje posjeduje i upravlja tim sredstvima. Crnogorski Telekom posluje u više poslovnih segmenata. Ipak, s obzirom da je jedan pravni subjekt, ne postoji međusobno fakturisanje segmenata za zajedničko korišćenje sredstva.

Obaveze operativnog segmenta ne uključuju tekuće i odložene obaveze, koja se prate na nivou Društva. Sve ostale obaveze su uključene u grupu obaveza kojima se upravlja na nivou segmenta.

Još jedan vazan KPI praćen na nivou poslovnih segmenata je kapitalni trošak, koji je definisan kao povećanje nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava u normalnom toku poslovanja, ne uključujući povećanja na osnovu poslovnih kombinacija.

Ne postoje nesimetrične raspodjele po operativnim segmentima. Na primjer, ako osnovno sredstvo pripada određenom poslovnom segmentu, amortizacija pripada istom segmentu, ili, ako je prihod od korisnika uključen u određeni poslovni segment, potraživanja od korisnika će biti uključena u isti poslovni segment.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.3. Ključne računovodstvene procjene i prosuđivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Društva korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda.

Procjene i vrednovanja se konstantno provjeravaju, oslanjajući se na prethodna iskustva i druge faktore, uključujući realna očekivanja razvoja budućih događaja. U pojedinim slučajevima Društvo se oslanja na mišljenje nezavisnih stručnjaka. Društvo vrši procjene i pretpostavke uzimajući u obzir buduće događaje. Rezultirajuće računovodstvene procjene će, po definiciji, rijetko biti jednake stvarnim rezultatima. Procjene i pretpostavke, koje nose značajan rizik uzrokovanja materijalnih razlika, su razmotrene u tekstu koji slijedi:

2.3.1. Korišćenje procjena

a) Korisni vijek trajanja sredstava

Određivanje korisnog vijeka trajanja sredstava se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja. Vjerujemo da su računovodstvene procjene koje se odnose na određivanje korisnog vijeka trajanja sredstava, od izuzetnog značaja, obzirom da uključuju pretpostavke o tehnološkom razvoju u inovativnoj industriji. Zbog materijalne značajnosti stalne imovine u okviru aktive Izvještaja o finansijskom položaju, uticaj bilo kakvih promjena na navedene procjene korisnog vijeka trajanja mogu materijalno značajno uticati na finansijski položaj i ostvareni poslovni rezultat. Na primjer, ukoliko Društvo smanji korisni vijek trajanja za 10%, doći će do dodatnog povećanja troškova amortizacije na godišnjem nivou u iznosu od EUR 2,47 miliona.

b) Potencijalno obezvrjeđenje nekretnina i opreme i nematerijalnih ulaganja

Društvo procjenjuje obezvrjeđenje nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja kada god postoji razlog da knjigovodstvena vrijednost može materijalno značajno prekoračiti nadoknadivi iznos i kada se očekuje da obezvrjeđenje može nastati. Nadoknadiive vrijednosti se određuju obračunom upotrebne vrijednosti uzimajući u obzir veliki broj faktora koji mogu uticati na upotrebnu vrijednost. Između ostalog, uzimamo u obzir buduće prihode i rashode, tehnološku zastarjelost, eventualni prekid usluga i druge promjene u okolnostima koje mogu uticati na obezvrjeđenje. Obzirom da je ovakav način vrjednovanja zasnovan na našem profesionalnom sudu, potencijalni iznos obezvrjeđenja može biti značajno različit u odnosu na iznos utvrđen našim obračunom.

c) Obezvredjenje gudvila

Test obezvredjenja gudvila se vrši jednom godišnje ili češće. Nadoknadivi iznos operativnog segmenta (CGU) je obracunat na bazi fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje, određene diskontovanjem projektovanog 10-godišnjeg toka gotovine CGU. Ove pretpostavke sadrže veliki stepen procjene, što nosi potencijalni rizik pogrešnog obračuna upotrebne vrijednosti, ukoliko bi se dokazalo da korišćenje pretpostavke nisu reprezentativne. Politika Društva jeste da se test obezvredjenja radi na bazi projektovanog 10-godišnjeg toka gotovine i procjena koje predstavljaju najrealnija očekivanja rukovodstva u vezi tržišnih učesnika i očekivanja koja uzimaju u obzir slične transakcije i razvoj indusrtije.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.3.1. Korišćenje procjena (Nastavak)

c) Obezbjeđenje gubitaka (nastavak)

U cilju određivanja nadoknadive vrijednosti poslovnih segmenata, Društvo obračunava fer vrijednost operativnih segmenata umanjenu za troškove prodaje. Prilikom obračuna, Crnogorski Telekom je koristio prosječnu ponderisanu cijenu kapitala (weighted average cost of capital – WACC) prije oporezivanja i procjene stalne stope rasta (perpetual growth rate – PGR) u Crnoj Gori i podsektoru telekomunikacija. WACC se određuje na osnovu modela određivanja cijene finansijske imovine – CAPM (capital asset pricing model) koristeći se prosječnim beta koeficijentima grupe sličnih sredstava, desetogodišnjeg beskuponskog prinosa i dugovnog racia u skladu sa uobičajenom zaduženosti sličnih telekomunikacijskih kompanija. Procjene stalne stope rasta (PGR) su u skladu sa dugoročnim stopama rasta u telekomunikacijskom sektoru.

Osnovne pretpostavke koje su korišćene za proračun fer vrijednosti:

	Fiksna Telefonija i Internet	Mobilna Telefonija
EBITDA	35,5%	35,5%
Stopa rasta	2,0%	2,0%
Diskontna stopa	9,33%	9,33%

Analiza obezvrjeđenja pokazuje da nije osjetljiva na promjene ključnih pretpostavki. Analiza osjetljivosti pokazuje da će Društvo imati obervrjeđenje u slučaju da tokovi gotovine budu 63% niži za Fiksnu telefoniju i Internet nego što su upotrijebljeni u obračunima, ili 57% niži tokovi gotovine za Mobilnu telefoniju, kao i ako se WACC promijeni na 24% za Fiksnu telefoniju i Internet ili na 21% od WACC za Mobilnu telefoniju, uz nepromijenjene ostale pretpostavke (ceteris paribus). Bilo kakva kombinacija ovih hipotetičkih promjena rezultirala bi obezvrjeđenjem.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.3.1. Korišćenje procjena (Nastavak)

d) Obezvrjeđenje potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja

Društvo obračunava iznos obezvrjeđenja za sumnjiva potraživanja na bazi procijenjenih iznosa gubitaka koji nastaju kao posljedica nemogućnosti naših korisnika da redovno izmiruju svoje dospjele obaveze. Procjena je bazirana na starosnoj analizi potraživanja i prethodnom iskustvu kada su u pitanju otpisi potraživanja, analizama boniteta korisnika i promjenama odobrenih rokova dospjeća. Ovi faktori se periodično pregledaju, i kada je to neophodno, vrše se promjene u obračunu iznosa obezvrjeđenja. Obračunavanje obezvrjeđenja uključuje i formiranje pretpostavki o budućem ponašanju korisnika i iznosu buduće naplate. Ako se finansijski položaj naših korisnika pogorša, aktuelni iznosi otpisa postojećih potraživanja mogu biti veći od očekivanih i mogu preći nivo iznosa obezvrjeđenja priznatih do sada.

Dugoročna potraživanja uključuju specifična potraživanja od Vlade Republike Crne Gore (Napomena 9) za koje Društvo procjenjuje da su u potpunosti naplativa i da se ne očekuje obezvrjeđenje ovih potraživanja. Ova procjena je zasnovana na prethodnom iskustvu u naplatama.

U specifičnom slučaju potraživanja od opština, Društvo procjenjuje dodatan iznos ispravke koji je takodje zasnovan na prethodnom istorijskom iskustvu.

e) Rezervisanja

Rezervisanja su, u principu, zasnovana na našem profesionalnom sudu, pogotovo kada je riječ o sudskim sporovima. Društvo procjenjuje mogući nepovoljni razvoj događaja kao rezultat zbivanja u prošlosti i ukoliko je vjerovatnoća preko 50% da će spor biti izgubljen, Društvo vrši rezervisanje kojim se u cjelini obezbjeđuje pokrivanje iznosa potencijalne obaveze po osnovu negativnog razrješenja spora. Zbog visokog nivoa neizvesnosti, u nekim slučajevima procena može odstupati od stvarnog ishoda. Da bi odredila verovatnocu konacnog ishoda, Društvo koristi usluge internih i eksternih pravnih savetnika.

f) Beneficije zaposlenih

Beneficije zaposlenih kao što su otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade, su obračunate na bazi aktuarskih pretpostavki o očekivanom preostalom radnom vijeku zaposlenih. Usled velikog nivoa neizvesnosti, u nekim slučajevima postoji mogućnost da očekivani odliv ne bude u skladu sa stvarnim odlivom po osnovu beneficija zaposlenih.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.4. Preračunavanje stranih valuta

Poslovne promjene u stranoj valuti su preračunate u funkcionalnu valutu primjenom zvaničnih deviznih kurseva važećih na dan poslovne promjene. Iznosi u finansijskim izvještajima su izraženi u EUR koja je i funkcionalna valuta Društva. Pozitivne i negativne kursne razlike koje nastaju izmirenjem monetarnih sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom takvih sredstava na dan finansijskih izveštaja, iskazane su u okviru finansijskih prihoda / (rashoda) u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu.

2.5. Finansijski instrumenti

Finansijski instrument je bilo koji ugovor koji utiče na povećanje finansijskih sredstava jednog preduzeća i finansijskih obaveza ili kapitalnog instrumenta drugog preduzeća.

U finansijska sredstva Društva spadaju: gotovina i gotovinski ekvivalenti, instrument kapitala drugog društva (finansijska sredstva raspoloživa za prodaju) i ugovorena prava na priliv gotovine (zajmovi, poslovna i ostala potraživanja).

Finansijske obaveze Društva uključuju ugovorenu obavezu isplate gotovine ili nekog drugog finansijskog sredstva drugom društvu.

Finansijske obaveze, prije svega, uključuju obaveze prema bankama, povezanim licima i obaveze prema dobavljačima.

2.5.1. Finansijska sredstva

Društvo klasifikuje svoja finansijska sredstva u dvije kategorije:

- krediti i potraživanja
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Klasifikacija zavisi od namjene i svrhe za koju se finansijska sredstva pribavljaju. Menadžment određuje klasifikaciju finansijskog sredstva prilikom inicijalne klasifikacije.

Normalne kupovine i prodaje finansijskih sredstava su prepoznate na dan trgovine, tj. datum na koji se Društvo obavezuje da kupi tj. proda finansijsko sredstvo. Investicije su inicijalno prepoznate po fer vrijednosti uvećane za troškove transakcije za sva finansijska sredstva koja nisu klasifikovana po fer vrijednosti kroz izvještaj o sveobuhvatnom prihodu.

Na svaki datum Izvještaja o finansijskom položaju, Društvo procjenjuje da li postoji objektivan dokaz da je neko finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava obezvrijeđena. Ukoliko negativan događaj, nakon inicijalnog prepoznavanja sredstva, ima uticaj na promjenu procijenjenih budućih novčanih tokova finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava, a koji može biti realno procijenjen, smatra se objektivnim indikatorom obezvredjenja.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.5. Finansijski instrumenti (nastavak)

2.5.1. Finansijska sredstva (nastavak)

Gubici po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava su prepoznati u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu naspram računa ispravke sve do potpunog isknjižena finansijskog sredstva, kada je neto iznos (uključujući bilo kakav iznos obezvređenja) isključen iz Izvještaja o finansijskom položaju društva. Dobici li gubici prilikom isknjižena finansijskih sredstava su obračunati i prepoznati kao razlika između dobitaka od prodaje i neto iznosa koji je isključen iz knjiga.

Finansijska sredstva su isknjižena iz bilansa onda kada je pravo priliva gotovine prošlo ili je prenešeno, i Društvo je prebacilo sve rizike i nagrade samog vlasništva na drugo pravno lice.

2.5.1.1. Krediti i potraživanja

Kredit i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili određenim plaćanjima koja nisu kotirana na aktivnim tržištima. Prikazana su u okviru obrtnih sredstava, osim onih koji dospijevaju 12 mjeseci nakon datuma Izvještaja o finansijskom položaju. Takva sredstva su klasifikovana u okviru stalne imovine.

Sledeća sredstva spadaju u kategoriju „kredit i potraživanja“:

- gotovina i gotovinski ekvivalenti
- kratkoročni depoziti u bankama
- potraživanja iz poslovnih odnosa
- krediti zaposlenima
- ostala potraživanja

Kredit i potraživanja se inicijalno priznaju po njihovoj fer vrijednosti, a zatim se mjere po amortizovanom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope umanjenom za iznos eventualnog obezvređenja.

Sadašnja vrijednost kredit i potraživanja, koji bi inače bili zastarjeli, a čiji su uslovi dogovoreni, nije obezvrijeđena ukoliko se naplata, usled ponovnih pregovora, smatra osiguranom.

a) Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti uključuju novac iz blagajne, novac na bankovnim računima i sve kratkoročne visoko likvidne depozite sa osnovnim dospijećem do tri mjeseca ili manje.

b) Kratkoročni depoziti u bankama

Kratkoročni depoziti u bankama su u Izvještaju o finansijskom položaju prikazani kao depoziti po svojoj nominalnoj vrijednosti sa dospijećem od 3 do 12 mjeseci. Potraživanja po osnovu kamata iz depozita prikazani su odvojeno u Izvještaju o finansijskom položaju kao ostala potraživanja. Zajednički prihodi od kamata prikazani su u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu kao ostali nastali poslovni prihodi.

c) Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja

Potraživanja iz poslovnih odnosa se inicijalno priznaju po njihovoj fer vrijednosti, a zatim se mjere po amortizovanom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope umanjenom za iznos rezervisanja ispravke vrijednosti.

Rezervisanje za obezvređenje potraživanja iz poslovnih aktivnosti određuje se u slučaju kada postoje objektivni uslovi da Društvo neće biti u mogućnosti da naplati sve iznose u skladu sa inicijalnim uslovima naplate potraživanja. Značajni finansijski problemi dužnika, mogućnost bankrota ili finansijske reorganizacije dužnika, greške ili nepravilnosti u naplati predstavljaju indikatore obezvređenja potraživanja iz poslovnih odnosa.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.5. Finansijski instrumenti (nastavak)

2.5.1. Finansijska sredstva (nastavak)

2.5.1.1. Krediti i potraživanja (nastavak)

c) Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja (nastavak)

Iznos rezervisanja po osnovu obezvrjeđenja predstavlja razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova, diskontovanih u skladu sa efektivnom kamatnom stopom. Knjigovodstvena vrijednost imovine smanjuje se za iznos identifikovanog obezvrjeđenja, kroz upotrebu konta obezvrjeđenja, a iznos gubitka se priznaje u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu u okviru „ostalih poslovnih rashoda – trošak obezvrjeđenja potraživanja“.

Društvo, kao prvi korak, utvrđuje pojedinačne indikatore obezvrjeđenja za finansijska sredstva koja su materijalno značajna, kao i kolektivne za finansijska sredstva koja su manjih pojedinačnih vrijednosti. Iznos rezervisanja po osnovu ispravke vrijednosti potraživanja je obračunat na bazi procjene o njihovoj naplativosti, uzimajući u obzir istorijske podatke naplate potraživanja. Ukoliko ne postoji objektivan indikator obezvrjeđenja prilikom pojedinačne ocjene finansijskih sredstava, Društvo uključuje potraživanje u grupu finansijskih sredstava sa sličnim kreditnim rizikom, i vrši kolektivnu ocjenu indikatora obezvrjeđenja. Sredstva koja su, prilikom pojedinačne ocjene, obezvrjeđenja, nisu uključena kolektivnu ocjenu indikatora obezvrjeđenja. Kolektivna ocjena indikatora obezvrjeđenja se, u skladu sa politikom Društva, vrši na bazi starosne strukture potraživanja, usled velikog broja sličnih tipova korisnika.

U slučaju kada se utvrdi da je potraživanje iz poslovnih odnosa u potpunosti nenaplativo, otpisuje se na teret već izvršenog obezvrjeđenja vrijednosti. Naknadna naplata prethodno otpisanih potraživanja iz poslovnih odnosa evidentira se u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu u okviru smanjenja „ostalih poslovnih rashoda – trošak obezvrjeđenja potraživanja“.

Iznosi obaveza prema, i potraživanja od, ostalih operatora su prikazani u neto iznosu, u slučajevima gdje postoji pravo netiranja potraživanja i obaveza, a iznosi se isplacuju na neto principu (kao sto je prihod i rashod od interkonekcije).

d) Krediti zaposlenima

Dugoročni krediti predstavljaju kredite odobrene zaposlenima za stambene potrebe. Ovi krediti sa sobom nose značajno nižu, ili bez kamatne stope od preovlađujuće stope na tržištu. U finansijskim izvještajima su inicijalno prikazani po svojoj fer vrijednosti koja se određuje kao sadašnja vrijednost svih budućih priliva u gotovini, diskontovana za iznos preovlađujuće tržišne kamatne stope za slične instrumente (slične po valuti, roku otplate, vrsti kamatne stope i drugim faktorima), sa sličnim kreditnim rejtingom. Razlika između novčanog transfera i fer vrijednosti predstavlja vrijednost koju Društvo priznaje kao refundaciju zaposlenom i u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu se prikazuje ravnomjerno u toku perioda na koji je kredit odobren ili očekivanog radnog vijeka zaposlenog, u zavisnosti koji je kraći.

Dugoročni krediti namijenjeni zaposlenima odnose se i na dugoročne kredite za određeni broj zaposlenih za koje je Društvo u obavezi da otpiše ostatak kredita, ukoliko su ispunjena naredna dva uslova: 1) da je 25% kredita otplaćeno; i 2) da je istekao obavezujući period rada u Društvu određen ugovorom. Društvo ocjenjuje vjerovatnoću ispunjenja obavezujućeg perioda lojalnosti firmi od strane zaposlenih (prije svega imajući u vidu da je u toku obavezujućeg perioda lojalnosti firmi 25% kredita otplaćeno). U slučaju da Društvo ocijeni da zaposleni neće ispuniti obavezujući period lojalnosti firmi, Društvo priznaje kreditna potraživanja po fer vrijednosti koja podrazumijeva sadašnju vrijednost potraživanja diskontovanu po tekućoj tržišnoj kamatnoj stopi (naknadno umanjenoj za gubitke po osnovu obezvrjeđenja potraživanja u skladu sa očekivanim budućim prilivima). Razlika između niže ugovorne kamatne stope i tržišne kamatne stope predstavlja fer vrijednost. Taj trošak Društvo priznaje kao refundaciju zaposlenom i u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu se prikazuje ravnomjerno u toku perioda na koji je kredit odobren ili očekivanog radnog vijeka zaposlenog, u zavisnosti koji je kraći.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.5. Finansijski instrumenti (nastavak)

2.5.1. Finansijska sredstva (nastavak)

2.5.1.1. Krediti i potraživanja (nastavak)

d) Krediti zaposlenima (nastavak)

Ukoliko se očekuje da će zaposleni ispuniti obavezujući period lojalnosti firmi, 25% kredita inicijalnog iznosa kredita se priznaje kako je navedeno u prethodnom pasusu. 75% inicijalnog iznosa kredita se tretira kao unaprijed isplaćene beneficije zaposlenima i amortizuje se proporcionalnom metodom u toku obavezujućeg perioda lojalnosti sve do potpune isplate beneficija (tj. sve dok zaposleni svojim radom stiče pravo na buduće beneficije), zato što Društvo ima buduća očekivanja po osnovu priliva ekonomskih beneficija sadržanih u takvom sredstvu u toku obavezujućeg perioda lojalnosti. U suprotnom, prekid ugovora od strane zaposlenog (u slučaju kada zaposleni prekine ugovor prije isteka obavezujućeg perioda lojalnosti) će, u skladu sa odredbama zaključenog ugovora, dovesti do refundacije sredstava. Amortizacija unaprijed plaćenih beneficija je iskazana u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu u okviru Ostalih troškova zaposlenih.

Iznos rezervisanja za obezvrjeđenje kredita zasnovan je na procjeni Rukovodstva na dan objelodanjivanja Izvještaja o finansijskom položaju nakon što su uzeti u obzir tokovi gotovine koji mogu rezultirati iz prinudne naplate umanjene za sve troškove sticanja i prodaje sredstva obezbjeđenja. Ipak, za mnoge vrste obezbjeđenja, naročito nekretnine, u Crnoj Gori su bile ozbiljno ugrožene skorim nestabilnostima na globalnom finansijskom tržištu, što je rezultiralo niskim nivoom likvidnosti za određene vrste sredstava. Kao rezultat, ostvariva vrijednost prinudne naplate može se razlikovati od procijenjene vrijednosti koja se obračunava za obezvrjeđenje.

2.5.1.2. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su ili označena u ovoj kategoriji ili nisu kvalifikovana ni u jednoj od ostalih kategorija. Uključuju se u ostalu stalnu imovinu, osim ako rukovodstvo namjerava da otuđi plasman u toku 12 mjeseci od datuma Izvještaja o finansijskom položaju.

Finansijski plasmani raspoloživi za prodaju (dugoročni i kratkoročni) sastoje se od učešća u kapitalu inostranih subjekata.

Kupovina i prodaja dugoročnih finansijskih plasmana se priznaje na datum trgovanja – tj. datum kada Društvo pristaje da kupi ili proda plasman.

Nakon početnog priznavanja svi dugoročni finansijski plasmani raspoloživi za prodaju iskazuju se po fer vrijednosti, sa izuzetkom što svaki plasman koji nema tržišnu cijenu formiranu na aktivnom tržištu odnosno čija fer vrijednost ne može biti pouzdano određena, iskazan je po nabavnoj vrijednosti uključujući transakcione troškove, umanjenoj za priznato obezvrjeđenje vrijednosti navedenih plasmana.

Dobici i gubici koji proizilaze iz promjena fer vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju priznaju se direktno u kapitalu u okviru revalorizacionih rezervi, uz izuzetak gubitaka po osnovu obezvrjeđenja koji se priznaju direktno u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu. Dobici ili gubici po osnovu prodaje, ili obezvrjeđenja ovih hartija od vrijednosti koji su prethodno priznati u revalorizacionim rezervama se uključuju u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu tekućeg perioda.

Fer vrijednost se određuje na aktivnom tržištu, ili u slučaju odsustva aktivnog tržišta, na osnovu najbolje procjene Telekoma o iznosu fer vrijednosti navedenih ulaganja korišćenjem metoda diskontovanja novčanih tokova ili oslanjanjem na mišljenje nezavisnog eksperta. Nije bilo promjena u fer vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju za finansijsku godinu koja se završava 31. decembra 2011.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.5. Finansijski instrumenti (nastavak)

2.5.2. Finansijske obaveze

Sve finansijske obaveze iskazane po amortizovanoj vrijednosti.

Kategorija finansijskih obaveza iskazanih po amortizovanoj vrijednosti uključuje sve finansijske obaveze klasifikovane „po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“.

a) Krediti i ostale pozajmice

Kredit i ostale pozajmice se prvobitno prikazuju po fer vrijednosti umanjenom za iznos transakcionih troškova pribavljanja kredita. Nakon inicijalnog priznavanja, krediti se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti. Bilo koja razlika između vrijednosti primljenih sredstava i amortizovane vrijednosti prikazuje se u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu tokom perioda trajanja kredita, korišćenjem efektivne kamatne stope.

b) Obaveze iz poslovanja i ostale obaveze

Obaveze prema dobavljačima se u momentu inicijalnog priznavanja iskazuju se po fer vrijednosti, a kasnije se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem efektivne kamatne stope. Amortizovana vrijednost obaveza prema dobavljačima je jednaka njihovoj fer vrijednosti, usled kratkog roka dospelja.

2.6. Zalihe

Zalihe se evidentiraju po nabavnoj vrijednosti ili neto prodajnoj vrijednosti u zavisnosti koja je niža i priznaju se primjenom metoda prosječnih nabavnih cijena. Nabavna vrijednost podrazumijeva sve troškove nabavke i ostale troškove koje podrazumijevaju dovođenje zaliha u upotrebno stanje. Neto prodajna vrijednost je cijena po kojoj zalihe mogu biti prodane u normalnim uslovima poslovanja, nakon umanjenja cijene za troškove prodaje.

Terećenjem “Ostalih poslovnih rashoda” vrši se ispravka vrijednosti zaliha u slučajevima kada se ocijeni da je potrebno svesti vrijednost zaliha na njihovu neto ostvarivu prodajnu vrijednost.

Mobilni telefoni se često prodaju za vrijednost nižu od nabavne što je povezano sa promotivnim aktivnostima, u cilju dobijanja novih pretplatnika. Takav gubitak na prodaji opreme se priznaje samo u slučajevima ukoliko nabavna vrijednost prodatih mobilnih telefona dostigne iznos prihoda alociranih na mobilne telefone.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.7. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja Društva iskazana su po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumulirani iznos amortizacije i obezvređenje.

Na dan Izvještaja o finansijskom položaju, nematerijalna ulaganja uključuju: stečena prava kompjuterskog softvera koja ne predstavljaju sastavni dio nabavne vrijednosti hardvera, telekomunikacione i druge licence, nematerijalna sredstva u pripremi i gudvil.

Stečena prava kompjuterskog softvera su kapitalizovana na bazi nastalih nabavnih troškova, kao i troškova nepodnih za puštanje u rad. Ovi troškovi su amortizovani u toku korisnog vijeka trajanja softvera. Troškovi u vezi sa održavanjem kompjuterskih softvera i licence koje se placaju na godišnjem nivou se priznaju kao trošak. Troškovi direktno vezani za proizvodnju unikatnih softvera, kao i razvoj internih kompjuterskih softvera, kontrolisanih od strane Društva, sa pretpostavljenom koristi koja prelazi godinu dana, priznaju se kao nematerijalna sredstva. Direktni troškovi uključuju troškove zaposlenih na razvoju softvera. Troškovi razvoja internog softvera koji su priznati kao nematerijalno sredstvo, se amortizuju u skladu sa njihovim predviđenim vijekom upotrebe. S obzirom da ova sredstva predstavljaju nematerijalnu poziciju u odnosu na ukupna nematerijalna ulaganja, nisu posebno objelodanjena u napomenama.

Troškovi nastali po osnovu sticanja licenca su kapitalizovani, uključujući i sve povezane troškove pozajmljivanja. Korisni vijekovi upotrebe licenci su određeni na osnovu ugovora i amortizovani pravolinijski u toku vremena raspoloživosti licenci. Mogućnost obnavljanja ugovora nije uzeta u obzir prilikom određivanja korisnog vijeka upotrebe.

Nematerijalna ulaganja u pripremi obuhvataju usluge od spoljnih saradnika kao i interno generisani rad za nematerijalna ulaganja koja još nisu kompletirana. Ova stavka uključuje investicije u toku u tekućem i/ili prethodnom finansijskom periodu.

Gudvil predstavlja višak nabavne vrijednosti prilikom sticanja preko učešća Društva u neto fer vrijednosti identifikovanih sredstava povezanog pravnog lica priznatog na datum sticanja. Gudvil nastao pri sticanju povezanih pravnih lica je uključen u okviru bilansne pozicije "nematerijalnih ulaganja". Odvojeno priznat gudvil se testira radi utvrđivanja potencijalnog umanjenja jednom godišnje. Posle početnog priznavanja vrednuje se po nabavnoj vrijednosti i umanjuje za sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Imparitetni gubici se ne storniraju. Dobici i gubici sticanja subjekta uključuju knjigovodstvenu vrijednost gudvila prodalog subjekta.

Za potrebe testiranja umanjenja vrijednosti, gudvil se raspoređuje na svaku od jedinica grupe koja generiše prilive. Raspoređivanje se vrši na one jedinice koje generišu prihode ili grupe jedinica koje generišu prihode za koje se očekuje da će ostvariti priliv po osnovu poslovnih kombinacija u kojima je gudvil nastao.

Amortizacija nematerijalnih ulaganja koja ne uključuju Gudvil je obračunata proporcionalnom metodom tokom korisnog vijeka trajanja sredstva. Na godišnjem nivou, Crnogorski Telekom pregleda korisne vijekove upotrebe nematerijalnih ulaganja u zavisnosti od trenutnog razvoja, planova zamjene i napredaka u tehnologiji. Više detalja o sredstvima kojima je promijenjen vijek upotrebe u tekućoj godini se nalazi u napomeni 5.

Kada sredstva u sebi sadrže elemente i materijalne i nematerijalne imovine, u određivanju računovodstvenog tretmana pod MRS 16 – Imovina i oprema ili MRS 38 – Nematerijalna ulaganja, menadžment procjenjuje koji je element značajniji za sredstvo i u zavisnosti od toga vrši klasifikaciju.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.7. Nematerijalna ulaganja (nastavak)

Najbitnije licence i period komercijalne upotrebe su nabrojane kako slijedi:

Telekomunikaciona licenca fiksne telefonije

Agencija za komunikacije Republike Crne Gore izdala je Telekomu komunikacionu licencu na period od 25 godina, počevši od 1. januara 2002. godine.

U skladu sa Pravilnikom o izmjenama i dopunama uputstava o utvrđivanju visine naknade za registraciju i licence komunikacionih operatora i pružalaca komunikacionih servisa od 5. novembra 2004. godine, Ministarstvo ekonomije Vlade Republike Crne Gore propisalo je i posebnu jednokratnu naknadu za obavljanje međunarodnog saobraćaja. Navedena naknada plaća se jednokratno u iznosu utvrđenom od strane Agencije za komunikacije Republike Crne Gore. Licenca za obavljanje međunarodnog saobraćaja je odobrena na period od 23 godine.

Licenca za obavljanje javnih fiksnih komunikacionih usluga se kapitalizuje i amortizuje ravnomjerno tokom procijenjenog vijeka korišćenja licence.

Agencija za radio-difuziju Republike Crne Gore je u oktobru 2007. godine izdala Telekomu na period od 10 godina licencu za izgradnju i korišćenje distribucije / emitovanje radio i televizijskih programa korisnicima (IPTV licenca). U skladu sa pravilima izdavanja i korišćenja licence za distribuciju / emitovanje radio i televizijskih programa Društvo je dužno da isplati odjednom naknadu za registraciju. Trošak sticanja IPTV licence je proporcionalno kapitalizovan i amortizovan u skladu sa procijenjenim korisnim vijekom trajanja.

Telekomunikaciona licenca mobilne telefonije

Telekomunikaciona licenca odnosi se na opštu licencu za vođenje GSM 900 Mhz mobilne telefonije, izdatu od strane Agencije za komunikacije Republike Crne Gore na period od 15 godina, počevši od 1. januara 2002. godine. Po isteku navedenog roka komunikacione licence T Mobile će imati opciju da obnovi licencu na 10 godina po cijeni koje je jednaka nominalnoj vrijednosti.

28. Marta 2007 godine Agencija je dodijelila Društvu 3G licencu na period od 15 godina.

Licenca za obavljanje mobilnih komunikacionih usluga se kapitalizuje i amortizuje ravnomjerno tokom procijenjenog vijeka korišćenja licence.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.7. Nematerijalna ulaganja (nastavak)

Licenca za pružanje servisa internet mreža

Licenca za pružanje servisa internet mreža odnosi se na opštu licencu za pružanje servisa mreža na teritoriji Republike Crne Gore, izdatom od strane Agencije za telekomunikacije Crne Gore na period od 5 godina, počevši od 16. januara 2002. godine. Licenca za pružanje servisa internet mreža omogućava servise elektronske razmjene podataka, elektronske pošte, konverzije protokola, pristupa bazi podataka ili servisima mreža za upravljanje podacima, govorne pošte videokonferencija i druge telekomunikacione servise. Licenca je obnovljena 13. februara 2007. godine na period od 10 godina.

Društvo je u obavezi da plaća godišnju naknadu Agenciji za telekomunikacije Republike Crne Gore koja se obračunava u iznosu od 1% od ukupno ostvarenih prihoda fiksne i mobilne telefonije u prethodnoj kalendarskoj godini. Navedeni troškovi Agencije za telekomunikacije Republike Crne Gore prikazani su u bilansu uspjeha u okviru „ostalih poslovnih rashoda“.

2.8. Nekretnine i oprema

Nekretnine i oprema Društva iskazani su po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i trošak po osnovu obezvrjeđenja.

Nabavna vrijednost nekretnine i opreme se sastoji od nabavne vrijednosti sredstva, uključujući uvozne obaveze i povezane takse nakon oduzimanja eventualnih popusta, kao i troškova nepodnih za puštanje u rad datog sredstva, kao i gubitke stavljanja sredstva van upotrebe ukoliko je neophodno.

Trošak nabavke telekomunikacione opreme se sastoji od svih direktno povezanih troškova, uključujući polaganje kablova do prostorija pretplatnika kao i eventualne troškove pozajmljivanja.

Naknadna ulaganja u postojeće nekretnine i opremu se priznaju kao posebne – odvojene stavke nekretnina i opreme samo u slučajevima kada je vjerovatno da će Društvo ostvariti buduće ekonomske koristi po osnovu korišćenja navedenih nekretnina i opreme, i samo ako se naknadna ulaganja mogu pouzdano izmjeriti. Sva ostala ulaganja u održavanje i popravke iskazuju se kao trošak bilansa uspjeha obračunskog perioda u kom su nastali.

Kada su sredstva rashodovana, preostali iznos sadašnje vrijednosti se priznaje na teret ostalih poslovnih rashoda nasuprot akumulirane ispravke vrijednosti.

Kada se sredstva prodaju nabavna vrijednost i akumulirana amortizacija se isknižava iz evidencije nekretnina i opreme, a povezani gubitak ili dobitak je prepoznat u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu.

Materijalna sredstva u pripremi obuhvataju usluge od spoljnih saradnika kao i interno generisani rad za materijalna sredstva koja još nisu kompletirana. Ova stavka uključuje investicije u toku u tekućem i/ili prethodnom finansijskom periodu. Po kompletiranju ovakvih sredstava, odnosno iznosi knjiženi pod plaćenim avansima ili materijalnom imovinom u pripremi su preklasifikovani na odgovarajuće pozicije nekretnina i opreme u Izvještaju o finansijskom položaju.

Amortizacija je obračunata proporcionalnom metodom tokom korisnog vijeka trajanja. Na godišnjem nivou, Crnogorski Telekom pregleda korisne vijekove upotrebe materijalnih ulaganja u zavisnosti od trenutnih razvoja, planova zamjene i napredaka u tehnologiji. Više detalja o sredstvima kojima je promijenjen vijek upotrebe u tekućoj godini se nalazi u Napomeni 7.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.9. Amortizacija

a) Amortizacija nematerijalnih ulaganja

Nematerijalna ulaganja se amortizuju tokom njihovog procijenjenog korisnog vijeka trajanja.

Amortizacija nematerijalnih ulaganja obračunava se primjenom proporcionalnog metoda u cilju potpunog otpisa imovine u toku njenog procijenjenog korisnog vijeka upotrebe.

Nematerijalna ulaganja i preostali korisni vijek upotrebe se provjeravaju i, ako se ukaže potreba modifikuju, na dan Izvještaja o finansijskom položaju.

Korisni vijek upotrebe nematerijalnih ulaganja nabavljenih u toku godine utvrđuje se u skladu sa ugovorom o korišćenju tih ulaganja. Ukoliko se ugovorom o korišćenju nematerijalnih ulaganja ne precizira period korišćenja, kao što je to slučaj za softvere, korisni vijek upotrebe se procjenjuje na 5 godina. Primijenjene stope su prikazane u pregledu koji slijedi.

Nematerijalna ulaganja	Korisni vijek (godina)
Telekomunikacione licence:	
- Fiksna telefonija	
a) Telekomunikaciona licenca - (obavljanje javnih fiksnih telekomunikacionih usluga)	25
b) Telekomunikaciona licenca - (obavljanje međunarodnog saobraćaja)	23
c) IPTV licenca	10
- mobilna telefonija	15
- 3G licenca	15
- internet mreža	10
Kupljeni softveri	5
Microsoft licenca	5

b) Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme

Zemljište se ne amortizuje. Amortizacija ostalih sredstava se obračunava na nabavnu vrijednost na početku godine kao i na osnovna sredstva stavljena u upotrebu tokom godine, primjenom proporcionalnog metoda u toku njihovog korisnog vijeka upotrebe.

Rezidualna vrijednost i preostali korisni vijek upotrebe se provjeravaju i modifikuju, ako se ukaže potreba na dan Izvještaja o finansijskom položaju. Ukoliko je potrebno rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe nekretnina i opreme se revidira i koriguje, na dan Izvještaja o finansijskom položaju. U slučaju da se očekivanja razlikuju od prethodnih procjena, promjene su obračunate kao adekvatna korekcija računovodstvenih procjena i kalkulacija amortizacionih troškova za tekući i naredni period.

Glavne grupe nekretnina i opreme	Procijenjeni korisni vijek (godina)
Zgrade	40
Mjesne mreže	20
Optički kabl	20
Telefonska centrala sa pripadajućom opremom	7
Prenosni sistemi i oprema za prenos	10
Računari i računarska oprema	3
Mipnet mreža	5, 6
Ruteri i prekidači	5, 7

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.10. Obezvrjeđenje nematerijalnih ulaganja, nekretnina i opreme

Nefinansijska sredstva (osim gudvil-a), se provjeravaju u cilju identifikacije obezvrjeđenja kada god događaji ili promjene okolnosti ukazuju da knjigovodstvena vrijednost sredstava ne predstavlja njihovu nadoknadivu vrijednost. Gubitak od obezvrjeđenja se priznaje u iznosu u kom knjigovodstvena vrijednost sredstava prelazi iznos njihove nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost je neto prodajna cijena sredstva ili njegova vrijednost u upotrebi, u zavisnosti od toga koja je od ovih vrijednosti veća. Za svrhe identifikacije obezvrjeđenja, sredstva su grupisana po najnižim nivoima za koje su odvojeno identifikovane jedinice koje generišu gotovinu.

S obzirom da rukovodstvo Crnogorskog Telekoma posmatra gudvil na nivou CGU, test obezvrjeđenja je urađen na ovom nivou. Društvo je obavilo test obezvrjeđenja pojedinačno za segmente fiksne i mobilne telefonije kao jedinice koja generišu gotovinu. Jedinica koja generiše gotovinu se testira na obezvrjeđenje jednom godišnje ili češće ukoliko je potrebno ili okolnosti ukazuju da je možda došlo do obezvrjeđenja.

Nadoknadiva vrijednost poslovnih jedinica i izvještajnih segmenata se izračunava na osnovu fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje određene diskontovanim projektovanim tokovima gotovine ovih entiteta u narednih 10 godina sa konačnom vrijednošću. Ovo je u velikoj mjeri zasnovano na pretpostavkama te stoga u sebi sadrži rizik od izračunavanja materijalno različitih nadoknadivih vrijednosti, ukoliko se pretpostavke na kojima je ovakav obračun zasnovan pokažu neadekvatnim. Društvo ima implementiranu politiku obavljanja testa obezvrjeđenja na osnovu desetogodišnje projekcije tokova gotovine zasnovano na razumnim i smislenim pretpostavkama koje predstavljaju najbolju moguću procjenu pretpostavki i očekivanja učesnika na tržištu u vezi sa skorijim sličnim transakcijama i referentnih vrijednosti date grane industrije.

Prilikom obračuna, Crnogorski Telekom je koristio ponderisanu cijenu kapitala (weighted average cost of capital – WACC) prije oporezivanja i procjenjenu stalnu stopu rasta (perpetual growth rate – PGR) u Crnoj Gori i podsektoru telekomunikacija. WACC se određuje na osnovu modela određivanja cijene finansijske imovine – CAPM (capital asset pricing model) koristeći se prosječnim beta koeficijentima grupe sličnih sredstava, desetogodišnjeg beskuponskog prinosa i dugovnog racia u skladu sa uobičajenom zaduženosti sličnih telekomunikacijskih kompanija, dok su upotrijebljene PGR stope rasta u skladu sa dugoročnim stopama rasta u telekomunikacijskom sektoru.

Sledeće pretpostavke su upotrijebljene u obračunu nadoknadive vrijednosti s ciljem određivanja obezvrjeđenja segmenata.

Jedinica koja generiše gotovinu	WACC (%)		PGR (%)	
	2010	2011	2010	2011
Fiksna telefonija i Internet	9.33	9.33	1.50	2.00
Mobilna telefonija	12.18	9.33	0.50	2.00

Iznad opisani test obezvrjeđenja pokazao je da je nadoknadiva vrijednost jedinica koje generišu gotovinu u Društvu veća je od njihove knjigovodstvene vrijednosti te stoga nema potrebe za priznavanjem obezvrjeđenja nemonetarnih sredstava.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.11. Rezervisanja i potencijalne obaveze

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Društvo ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je vjerovatno da će odliv resursa koji stvaraju ekonomske dobiti biti potreban da se izmiri obaveza i kada se može pouzdano procijeniti iznos obaveze. Rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka koji će nastati kada se takve obaveze izmire korišćenjem stope prije oporezivanja koja odražava tekuće tržišne procjene vremenske vrijednosti novca i rizika specifičnih za obavezu. Povećanje rezervisanja usljed isteka vremena priznaje se kao rashod po osnovu kamata. Troškovi rezervisanja se priznaju u bilansu uspjeha u liniji procijenjenih troškova. Kada rezervisanje bude neiskorišteno, ono se otpušta na teret iste pozicije bilansa uspjeha za koju je originalno napravljeno. Rezervisanja za obaveze koje se očekuju da će se desiti u stranoj valuti se priznaju u izvještajnoj valuti po važećem kursu, dok se promjene na rezervisanjima pod uticajem promjene kursa priznaju na teret Ostalih finansijskih troškova u neto iznosu.

Rukovodstvo Društva je pregledalo sve značajne ugovore u cilju određivanja iznosa obaveze za vraćanje sredstva u prvobitno stanje („ARO“). Na bazi izvršenog pregleda i validnog zakonodavstva u Crnoj Gori, rukovodstvo je zaključilo da trenutno ne postoji obaveza po ovom osnovu.

Nema rezervisanja po pitanju potencijalnih obaveza. Potencijalna obaveza je obaveza koja proizilazi iz prošlih događaja i čije će postojanje biti potvrđeno kroz dešavanje ili nedešavanje jednog ili više nesigurnih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Društva; ili tekuća obaveza koja proizilazi iz prošlih događaja ali nije prepoznata jer nije vjerovatno da će odliv sredstava biti potreban da riješi obavezu ili iznos obaveze ne može biti pouzdano izmjeren.

2.12. Beneficije zaposlenih

a) Porezi i doprinosi za obezbjeđenje socijalne sigurnosti zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Republici Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima, kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je takođe, obavezna da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose i priznaju se u okviru Troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda.

Društvo nema daljih obaveza, po ovim osnovama, prema zaposlenima osim mjesečne uplate doprinosa penzionom fondu.

b) Otpremnine za prekid radnog odnosa

Otpremnine za prekid radnog odnosa dospijevaju za isplatu kada Društvo okonča radni odnos zaposlenog prije datuma ispunjavanja uslova za dobijanje otpremnine za odlazak u penziju ili kada zaposleni prihvati u bilo koje vrijeme da dobrovoljno napusti radno mjesto u zamjenu za te beneficije. Društvo priznaje otpremnine za prekid radnog odnosa, kada je odlučeno da se raskine ugovor o radu sa postojećim zaposlenim na osnovu detaljnog formalnog plana bez mogućnosti povratka na posao ili u slučaju kada je potrebno obezbijediti otpremnine za prekid radnog odnosa kao rezultat ponude zaposlenima napravljene kako bi se ohrabrilo dobrovoljno napuštanje radnog mjesta. Naknade koje dospijevaju nakon više od 12 mjeseci nakon datuma Izvještaja o finansijskom položaju se diskontuju i svode na njihovu sadašnju vrijednost.

Beneficije zaposlenima koje se plaćaju bez obzira na razlog odlaska zaposlenog se tretiraju kao beneficije nakon prestanka radnog odnosa.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.12. Beneficije zaposlenih (nastavak)

c) Otpremnine za odlazak u penziju

Definisana obaveza isplate naknada po osnovu otpremnina obračunava se godišnje od strane nezavisnog ovlašćenog aktuara korišćenjem metoda projektovanih jedinica kreditiranja. Sadašnja vrijednost definisanih obaveza isplate beneficija je određena diskontovanjem očekivanih budućih isplata primjenom kamatne stope visoko kvalitetnih korporativnih obveznica od 7,25% (2010: 7,18%).

Aktuarski dobici i gubici proistekli iz prethodnih korekcija i promjena u aktuarskim očekivanjima koji su veći od 10% vrijednosti planskog sredstva ili 10% sadašnje vrijednosti obaveze za definisana primanja po osnovu beneficija, priznaju se u korist ili na teret bilansa uspjeha u toku očekivanog prosječnog preostalog radnog vijeka zaposlenih. Troškovi naknada zaposlenih stečenih po osnovu izvršenog rada se priznaju direktno do nivoa do koga su naknade već iskorišćene, a amortizuju se po proporcionalnoj osnovi tokom prosječnog perioda u kome se naknade iskoriste.

d) Jubilarne nagrade

U skladu sa potpisanim Pojedinačnim kolektivnim ugovorima u okviru Društva, Crnogorski Telekom je u obavezi da isplati otpremnine u iznosu od 10 minimalnih mjesečnih zarada ostvarenih u društvima između 3 i 9 minimalnih mjesečnih zarada po osnovu jubilarnih nagrada za rad ostvaren u društvu. Broj minimalnih mjesečnih zarada po osnovu jubilarnih nagrada u zavisnosti od godina radnog staža zaposlenih prikazan je u sljedećoj tabeli:

Godine radnog staža u Društvu	Broj najnižih cijena rada
10	3
20	5
30	7
39	9

Obaveze po osnovu jubilarnih nagrada se obračunavaju na isti način kao definisani planovi beneficija (kao što je objelodanjeno u 2.12c)), osim za aktuarske dobitke i gubitke proistekle iz jubilarnih plaćanja, kao i troškovi naknada zaposlenih stečenih po osnovu izvršenog rada se priznaju direktno u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu u periodu u kojem su nastali.

e) Srednjoročni motivacioni plan (MTIP)

U 2007 godini Crnogorski Telekom je pokrenuo Srednjoročni motivacioni plan (MTIP) za svoje top i senior rukovodstvo. Rezervisanje je obračunato po osnovu vjerovatnoće ispunjenja postavljenih ciljeva.

2.13. Pasivna vremenska razgraničenja i primljeni avansi

Obaveze prema dobavljačima se u momentu inicijalnog priznavanja iskazuju po fer vrijednosti, a kasnije se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem efektivne kamatne stope. Amortizovana vrijednost obaveza prema dobavljačima je jednaka njihovoj fer vrijednosti, usled kratkog roka dospjeća.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.14. Odloženi i tekući porez na dobit

Odloženi porez na dobit je obezbjeđen u potpunosti, korišćenjem metoda obaveze, koji se usredsređuje na privremene razlike koje se pojavljuju između poreske osnovice dijela imovine ili obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim izvještajima. Odloženi porez na dobit se određuje korišćenjem poreskih stopa (i zakonima koji regulišu porez na dobit) koje su u primjeni ili za koje se očekuje da će biti u primjeni u periodu kada se sredstvo realizuje ili obaveza izmiruje.

Odložena poreska sredstva su iznosi poreza na dobit naknadivi u budućim periodima koji se priznaju za sve privremene razlike koje se mogu odbiti u mjeri.

Tekući porez na prihod se obračunava u skladu sa usvojenom poreskom regulativom na dan sastavljanja Izvještaja o finansijskom položaju. Rukovodstvo periodično procjenjuje poreske pozicije sa osvrtnom na situacije definisane usvojenom poreskom regulativom i gdje ima osnova Rukovodstvo određuje rezervisanja za iznose koje očekuje da će platiti Poreskoj upravi.

Stavke poreskih pozicija Društva koje predstavljaju procjenu, ponovno se procjenjuju od strane rukovodstva Društva na datum svakog Izvještaja o finansijskom položaju. Obaveze se knjiže za pozicije poreza na dobit, ako rukovodstvo procjenjuje da će najverovatnije rezultovati dodatnim poreskim obavezama u slučaju da poreske vlasti odluče da naknadno ispituju ove pozicije. Procjena se zasniva na tumačenju poreskih zakona koji su stupili na snagu na datum Izvještaja o finansijskom položaju, svim poznatim sudskim odlukama i odlukama drugih nadležnih tijela vezano za ova pitanja. Obaveze za zatezne kamate, kamate i ostale poreze se priznaju na osnovu najbolje procjene rukovodstva o potencijalnom odlivu sredstava potrebnom da se obaveze namire na datum Izvještaja o finansijskom položaju.

2.15. Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja Društva uključuju poreze na nekretnine, doprinose na teret poslodavca po osnovu zarada, kao i razne ostale poreze i doprinose plaćene na osnovu republičkih i opštinskih propisa. Sve prethodno pomenute vrste poreza i doprinosa su uključene u bilans uspjeha kao dio ostalih poslovnih rashoda.

2.16. Akcijski kapital

Akcije iz redovnog poslovanja se klasifikuju kao kapital. Dodatni troškovi koji su direktan proizvod emitovanja novih akcija ili mogućnosti prikazani su u kapitalu kao odbitak od priliva, umanjen za iznos poreza.

2.17. Dividende

Obaveze za dividende akcionarima Društva i manjinskim interesima se evidentiraju kao obaveze i odbitna stavka kapitala (zadržane dobiti) u finansijskim izvještajima Društva, u onom periodu u kom je isplata dividendi odobrena od strane akcionara.

2.18. Prihodi

Prihodi od svih usluga i prodaje opreme (Napomena 23) se iskazuju umanjeno za PDV i popuste. Prihodi se priznaju i evidentiraju u trenutku pružanja ugovorene usluge ako se mogu pouzdano izmjeriti i kada je vjerovatno da će doći do priliva budućih ekonomskih koristi u Društvu kao i u svim ostalim slučajevima priznavanja kako je to definisano MRS 18 u slučaju prodaje proizvoda i usluga od strane Društva.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.18. Prihodi (Nastavak)

Prihod se primarno ostvaruje od usluga koje se pružaju pretplatnicima i trećim povezanim licima upotrebom mreža fiksne i mobilne telefonije.

Ugovori o korisničkoj pretpalati obično uključuju aktivacionu naknadu, prodaju opreme, kao i mjesečnu pretplatu za korišćenje usluga. Društvo uzima u obzir različite elemente ovih ugovora prilikom odvajanja procesa iz kojih se dobit generise kako se to zahtijeva prema MSFI, na osnovu čega klasifikuje prihode za svaki proizvod ili uslugu, kao što je prikazano u napomeni 23 korišćenjem rezidualnog metoda. Ovi proizvodi su identifikovani i razdvojene s obzirom da imaju svoju rezidualnu vrijednost i ne prodaju se samo u kompletu već i zasebno. Stoga Društvo prepoznaje prihode uzimajući u obzir sve ove elemente korišćenjem rezidualnog metoda koja predstavlja iznos ukupne alokacije na pojedinačne ugovorene stavke umanjenu za fer vrijednost koja nije alocirana.

2.18.1 Prihodi od fiksne telefonije

2.18.1.1 Telekomunikaciona pretplata, konekcija i ostali prihodi

Telekomunikaciona pretplata predstavlja nadoknadu za korišćenje telefonskih linija. Pretplata se korisnicima fakturiše mjesečno i prepoznaje kao prihod na kraju svakog mjeseca, bez obzira na njihovo korišćenje mreže. U konekciju i ostale prihode spadaju usluge od priključaka, telekomunikacione takse i dodatnih usluga, koji se priznaju u trenutku pružanja usluge.

2.18.1.2 Prihodi od odlaznih domaćih i međunarodnih poziva

Prihod od odlaznih poziva unutar Crne Gore, i odlazećih internacionalnih poziva su naplaćeni od korisnika Telekom, i knjiženi su po njihovoj fakturisanjoj vrijednosti umanjenoj za efektivni diskont i PDV, u trenutku rezervisanja za ugovorene usluge.

2.18.1.3 Prihodi od dolaznih domaćih i međunarodnih poziva

Prihodi po osnovu domaćih i međunarodnih dolaznih poziva uključuju prihode po osnovu ostvarenog međunarodnog saobraćaja.

Prihodi po osnovu direktnog međunarodnog saobraćaja i obračuna odnose se na prihode od međunarodnih dolaznih poziva ostvarenih sa zemljama koje imaju direktan međunarodni obračun sa Društvom. Dio ostvarenih prihoda po navedenom osnovu, evidentiran je na osnovu procjene izvršene u skladu sa internim obračunima ostvarenog saobraćaja.

Prihodi od dolaznih domaćih poziva se prije svega odnose na prihode interkonekcije po osnovu ostvarenog dolaznog telefonskog saobraćaja, čija je priroda i validacija opisana u sledećoj napomeni (Napomena 2.18.1.4).

Kupci i treća lica ostvaruju saobraćaj na osnovu njihovog stvarnog korišćenja mreže, nakon što su iskoristili besplatne minute uključene u pojedinačne pretplatne pakete pomnoženo sa ugovorinom cijenom minuta.

2.18.1.4 Ostali prihodi

Ostali prihodi prije svega uključuju usluge iznajmljivanja telefonskih kapaciteta, tj telefonske linije, dial up usluge prema biznis korisnicima, usluge od web prezentacije, Asymmetric Digital Subscriber Line (ADSL), MIPNET (Montenegrin IP Network) usluge, IPTV usluge, prihode od prodatih internet pristupa, prihode od prodaje opreme, govorne pošte, listinga poziva, telegame i ostale usluge.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.18. Prihodi (Nastavak)

2.18.2 Prihodi mobilne telefonije

2.18.2.1 Post-paid prihodi

a) Prihodi odlaznog domaćeg i međunarodnog saobraćaja

Odlazni saobraćaj predstavlja upotrebu telekomunikacione mreže Društva od strane korisnika i ostalih trećih strana. Prihodi se priznaju u trenutku pružanja usluge.

b) Prihodi od mjesečne pretplate

Post-paid pretplata predstavlja nadoknadu za korišćenje mreže mobilne telefonije. Pretplata se novim post-paid pretplatnicima fakturiše za mjesec u kom su aktivirani, dok se za postojeće post-paid pretplatnike fakturiše za mjesec na koji se i odnosi.

2.18.2.2 Prihodi od prodaje paketa i pre-paid usluga

Prihodi od pre-paid usluga se evidentiraju u trenutku prodaje pre-paid bonova (vaučera), kao razgraničeni prihod u bilansu stanja u trenutku prodaje i kao prihod u bilansu uspjeha s tim što se na kraju obračunskog perioda vrši razgraničenje prihoda po osnovu neutrošenih minuta.

2.18.2.3 Prihodi od prodaje mobilnih telefona

Prihodi od prodaje se evidentiraju se u trenutku prodaje.

Nabavna vrijednost prodatih mobilnih telefonskih aparata se evidentira u trenutku prodaje.

2.18.2.4 Prihodi i rashodi po osnovu roaming-a

Prihodi po osnovu roaming-a nastaju po osnovu dolaznog a troškovi po osnovu odlaznog roming saobraćaja od i prema roming operatorima mobilne telefonije sa kojima Društvo ima sklopljen Ugovor o međunarodnom GSM roaming-u iskazani su po fakturisanim vrijednostima operatora mobilne telefonije. Prihodi od roaminga se priznaju u bruto iznsu u trenutku pružanja usluge.

Finansijska klirinška kuća Mach (bivši Ciberneta) prati saobraćaj, usaglašen i potvrđen od tehničke klirinške kuće Syniverse, i u ime Društva, vrši naplatu odnosno plaćanja po osnovu usaglašenih potraživanja i obaveza od i prema operatorima mobilne telefonije.

2.18.2.5 Prihodi i rashodi po osnovu interkonekcije

Prihodi interkonekcije obuhvataju prihode po osnovu ostvarenog dolaznog telefonskog saobraćaja mobilnih operatera Telenor GSM d.o.o., Podgorica i M-tel d.o.o., Podgorica koji tranzitira preko ili se završio u mreži Telekomu.

Rashodi interkonekcije obuhvataju rashode po osnovu ostvarenog odlaznog saobraćaja korisnika Telekomu upućenog korisnicima pojedinih kompanija mobilne i fiksne telefonije unutar Crne Gore i dolaznog saobraćaja iz inostranstva koji je upućen Crnogorskom Telekomu a tranzitira ili se završio u mreži drugih kompanija mobilne telefonije unutar Crne Gore.

Budući da Društvo ukida i inicira saobraćaj u i iz svoje mreže, djeluje kao upravitelj i u skladu sa navedenim, prihodi i rashodi interkonekcije su prikazani u bruto iznosima u ovim finansijskim izvještajima. Prihodi i rashodi interkonekcije se priznaju u trenutku njihovog nastanka odnosno u trenutku pružanja usluge. Prihodi su prikazani po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za PDV i eventualne popuste.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.19. Lizing

2.19.1. Troškovi operativnog zakupa

Operativni zakup predstavlja zakup u kojem su značajan dio rizika i koristi povezani sa vlasništvom zadržani od strane zakupodavca. Troškovi zakupa najvećim dijelom se odnose na zakup interneta, vodova, poslovnog i skladišnog prostora i ostalih troškova zakupa. Troškovi zakupa iskazani su u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu u stvarno nastalim iznosima, odnosno primjenom proporcionalne metode, tokom trajanja ugovora o zakupu.

2.19.2. Troškovi finansijskog lizinga

Iznajmljivanje nekretnina, postrojenja i opreme u kojima Društvo preuzima suštinski sve rizike i koristi koji proizilaze iz vlasništva sredstva klasifikuje se kao finansijski lizing. Finansijski lizing se priznaje se po fer vrijednosti imovine ili ukoliko je niže po sadašnjoj vrijednosti procijenjenih budućih minimalnih rata. Svaka lizing isplata se alokira između finansijske obaveze i rashoda kamata da bi se dostigla ugovorena kamatna stopa preostalih finansijskih obaveza. Obaveze po osnovu finansijskog lizinga umanjene za finansijske nadoknade su uključene u Izvještaj o finansijskom položaju (Ostale finansijske obaveze). Dio lizinga koji se odnosi na plaćanja kamata se uključuje u dobit tekuće godine (Rashodi kamata) u tokom perioda trajanja lizinga. Nekretnine, postrojenja i oprema kupljeni po osnovu finansijskog lizinga se amortizuju tokom ugovora kraće od trajanja lizinga ili vijeka trajanja imovine.

2.20. Prihodi / rashodi od kamata i drugi troškovi pozajmljivanja

Prihodi po osnovu kamata knjiže se u korist Izvjestaja o sveobuhvatnom prihodu obračunskog perioda na koji se odnose, korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

2.21. Uporedni podaci

U slučajevima kada je neophodno, uporedni podaci su promijenjeni da bi se prilagodili prezentaciji tekućeg perioda. Efekti reklasifikacija nisu materijalni po finansijske izvještaje Društva.

2.22. Pravična (fer) vrijednost

Rukovodstvo Društva procjenjuje njenu ukupnu izloženost riziku, i u slučajevima kada procijeni da vrijednost sredstava iskazana u poslovnim knjigama nije realizovana, priznaje se rezervisanje. Prema mišljenju Rukovodstva, izvještajne knjigovodstvene vrijednosti su najvalidnije i najkorisnije izvještajne vrijednosti u skladu sa sadašnjim tržišnim uslovima.

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu se utvrđuje korišćenjem tehnika procjene. Nominalna vrijednost umanjena za obezvrjeđenje potraživanja od kupaca i obaveza prema dobavljačima je približna njihovoj fer vrijednosti, na osnovu istorijskih podataka o stopama izmirenja navedenih potraživanja u prethodnom periodu. Fer vrijednost finansijskih obaveza za potrebe objelodanjivanja se procjenjuje diskontovanjem budućih ugovorenih novčanih tokova po važećim tržišnim kamatnim stopama raspoloživim Društvu za slične finansijske instrumente.

3. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

3.1. Faktori finansijskog rizika

Poslovne aktivnosti Društva izlažu Društvo različitim finansijskim rizicima, uključujući kreditni rizik, rizik likvidnosti, rizik promjene deviznih kurseva i rizik kamatnih stopa. Društvo ne koristi derivativne finansijske instrumente niti bilo koje druge instrumente obezbeđenja od ovih rizika.

Ne postoji formalni okvir za upravljanje rizicima koji je uspostavljen u Društvu. Odbor direktora uglavnom se fokusira na kreditni rizik i rizik likvidnosti i djeluje od slučaja do slučaja kako bi ublažio rizik i minimizirao gubitke.

Operativno okruženje u kome Društvo posluje

Tekuća globalna finansijska i ekonomska kriza koja je nastala kao rezultat ozbiljnog smanjenja globalne likvidnosti a koja je započeta sredinom 2008. godine, dovela je, između ostalog, do nižeg nivoa dostupnih sredstava na tržištu kapitala, smanjenja likvidnosti bankarskog sektora, viših tržišnih i ponekad međubankarskih kamatnih stopa, i veoma visoke nestabilnost na tržištima hartija od vrijednosti i deviznim tržištima. Neizvjesnost na globalnim finansijskim tržištima je takođe dovela do kraha banaka i ostalih finansijskih institucija i do spašavanja banaka u Sjedinjenim Američkim Državama, Zapadnoj Evropi, Crnoj Gori i drugde. Ukupne efekte trenutne finansijske krize teško je predvidjeti i zaštititi se od njih.

Globalna ekonomska kriza značajno utiče na crnogorsko tržište, imajući u vidu veličinu tržišta i činjenicu da postoje samo dva stuba ekonomije: turizam i fabrika aluminijuma. Crna Gora je dobila status EU kandidata u Novembru 2010. Ovo donosi optimizam po pitanju ubrzanog restrukturiranja pravnog sistema u pristupa EU fondovima. Tokom Februara 2011. godine Crnogorska Vlada usvaja akcioni plan praćanja i implementacije Mišljenja Evropske komisije. Ljetnja sezona 2011. godine je bila mnogo jača u poređenju sa 2010 godinom za oko 9,2%, istovremeno sa većim brojem turista kao i većem brojem noćenja.

Rukovodstvo nije u mogućnosti da pouzdano procijeni efekte na finansijsko stanje Društva eventualnog daljeg pogoršanja likvidnosti na finansijskim tržištima i još veće nestabilnosti deviznog tržišta i tržišta kapitala. Rukovodstvo vjeruje da preduzima sve potrebne mjere da omogući održavanje i rast poslovnih aktivnosti Društva u datim okolnostima.

3. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (Nastavak)

3.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik se odnosi na gotovinu i gotovinske ekvivalente, depozite položene kod banaka, i na kreditnu izloženost korisnicima. Kreditni rizik predstavlja rizik da će jedna ugovorna strana izazvati finansijski gubitak drugoj strani, jer neće uspjeti da ispuní svoje obaveze.

Odbor direktora Društva je donio odluku koja će komercijalna banka biti partner Društva, uzimajući u obzir sledeće faktore rizika: faktore procjene, ukupnu imovinu, učešće na tržištu, sigurnost fondova. Principi upravljanja kreditnim rizikom usaglašeni su sa politikom rizika matične kompanije Društva. Da bi izbegli značajnu koncentraciju kreditnog rizika, kratkoročni plasmani plasirani su u tri različite banke. U skladu sa politikom rizika matične kompanije Društva, oročeni depoziti su dodatno obezbijeđeni garancijama stranih banaka sa ciljem obezbjeđenja odgovarajuće sigurnosti plasmana. Rukovodstvo Društva vjeruje da je adekvatno procijenilo nadoknadivost kompanijskih depozita položenih kod banaka. Upravljanje kreditnim rizikom uključuje sastavljanje detaljnih mjesečnih izvještaja o upravljanja sredstvima koji se podnose višem rukovodstvu sa svim neophodnim podacima o gotovini i kratkoročnim plasmanima.

Ukoliko su pretplatnici nezavisno rangirani, taj rejting se koristi kod ocjene kreditnog rizika. U suprotnom, ako ne postoji nezavisno rangiranje, kontrola rizika procjenjuje kreditnu sposobnost pretplatnika, uzimajući u obzir prethodno iskustvo u naplati i ostale faktore. Društvo nije izloženo značajnoj koncentraciji kreditnog rizika budući da je njena izloženost rasprostranjena na veliki broj klijenata. Društvo koristi sistem podsjetnika koji rezultira obustavljanjem daljeg pružanja usluga, kao glavno sredstvo naplate dospjelih potraživanja. Takođe, u skladu sa stanjem i brojem neplaćenih računa, Društvo koristi opciju pokretanja sudskih sporova. Međutim, dužnici Društva takođe mogu biti pod negativnim uticajem nestabilnosti globalnog i Crnogorskog finansijskog tržišta, što može uticati na njihovu sposobnost da namire iznose koje duguju. Sve gori uslovi poslovanja kupaca takođe mogu imati uticaj na predviđanja rukovodstva vezano za tokove gotovine i njihovu procjenu obezvrjeđenja finansijskih i nefinansijskih sredstava. Do mjere u kojoj su takve informacije dostupne, rukovodstvo je uzelo u obzir izmijenjene procjene očekivanih budućih tokova gotovine u svojim procjenama obezvrjeđenja.

U cilju uspješnog upravljanja kreditnim rizikom koji nastaje u vezi sa nemogućnošću naplate, više rukovodstvo jednom mjesečno razmatra izvještaje koje sastavlja odjeljenje za korisničke finansijske, i donosi odluke o mjerama koje treba preduzeti. Iznos maksimalne izloženosti kreditnog rizika prema dužnicima jeste 20.054 hiljada EUR.

3.3 Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da preduzeće neće uspjeti da ispuní svoje obaveze vezane za finansijske obaveze.

Obazrivo rukovođenje rizikom likvidnosti implicira održavanje zadovoljavajućeg nivoa gotovine i hartija od vrijednosti koje se mogu unovčiti na tržištu, mogućnost finansiranja kroz adekvatan iznos izvršenih kreditnih olakšica i mogućnost da se zatvori naša tržišna pozicija. Obim finansiranja velikoprodaje se značajno smanjio u posljednje vrijeme. Takve okolnosti mogu uticati na sposobnost Društva da po potrebi obezbijedi dodatne zajmove. Nabavka značajnih investicija odnosno ulaganja u nekretnine i opremu često se preduzima uz pomoć kredita odobrenih od strane dobavljača kako bi se upravljalo likvidnošću. Društvo nema stranih zajmova i kredita. Šta više, sve kamatonosne finansijske obaveze dospijevaju u roku od jedne godine. Društvo je u ograničenoj mjeri izloženo riziku likvidnosti pošto posjeduje značajan iznos gotovine i gotovinskih ekvivalenata. Pri tom, u skladu sa ugovorima o kratkoročnom investiranju, kratkoročni depoziti mogu biti povučeni u svako doba i iskorišćeni u svrhe namirivanja obaveza. Na mjesečnom nivou, više rukovodstvo razmatra izvještaje o likvidnosti koje sastavlja odjeljenje za upravljanje sredstvima, i poredi planirane sa ostvarenim prilivima i odlivima gotovine, i shodno tome donosi odluke o budućim koracima.

3. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (Nastavak)

3.4 Valutni rizik

Društvo posluje na međunarodnom nivou, te je izloženo određenim rizicima deviznih valuta, koji proističu iz različitih izlaganja deviznim valutama u pogledu Specijalnih prava vučenja i US dolara, korišćenih za obračun dijela međunarodnih prihoda i rashoda po osnovu ostvarenog telekomunikacionog saobraćaja.

Na dan 31. decembar 2011. godine, da se EUR uvećao/umanjio za 20 % u odnosu na SDR, gdje su ostale varijable ostale nepromijenjene, godišnji porez na prihod nakon oporezivanja bi bio uvećan/umanjen za iznos 15.869 EUR (2010. godina: 209.534 EUR), što bi uglavnom bio rezultat povećanja/smanjenja deviznog kursa SRD prilikom denominacije potraživanja i obaveza iz poslovnih aktivnosti.

Na dan 31. decembar 2011. godine, ukoliko bi se EUR uvećao/umanjio za 20 % u odnosu na USD, gdje su ostale varijable ostale nepromijenjene, godišnji porez na prihod nakon oporezivanja bi bio uvećan/umanjen za iznos 83.321 EUR (2010. godine: 438 EUR) što bi uglavnom bio rezultat prihoda/rashoda prilikom denominacije ostale aktive i obaveza iz poslovnih aktivnosti izraženih u USD.

3.5 Rizik kamatne stope

Društvo ima ograničene kamatonosne pozajmice. Kamatonosna aktiva predstavlja kredite odobrene zaposlenima po fiksnim kamatnim stopama (Napomena 2.5.1.1).

Na primjer, ako bi Društvo primjenjivalo kamatnu stopu u iznosu od 7.5% sa uvećanim popustom na dugoročna potraživanja i kredite odobrene zaposlenima, iznos toga bi bio dodatni godišnji trošak u prosječnom iznosu od EUR 0.342 miliona (2010. godine: EUR 0.353 miliona).

U pogledu kratkoročnih depozita u bankama, kreditni rizik se svodi na najmanju mjeru uz fiksnu kamatnu stopu koja se ne može mijenjati tokom ugovorenog perioda. Dalje, ukoliko bi Društvo htjelo da povuče svoja sredstva prije dospijea, kamatna stopa bi ostala na istom nivou tokom cijelog perioda; ne postoji zatezna kamata ili smanjenje početne kamatne stope. Upravljanje rizikom kamatne stope podrazumijeva detaljno izvještavanje o stanju u trezoru višem rukovodstvu, gdje će izvještaj obuhvatati sve neophodne informacije.

3.6 Upravljanje rizikom kapitala

Namjera Društva u okviru upravljanja kapitalnim rizikom jeste obezbjeđivanje nastavka poslovanja na neodređeno vrijeme sa ciljem isplate prihoda većinskim vlasnicima i beneficija ostalim dioničarima i održavanje optimalne strukture kapitala sa ciljem smanjenja nabavne vrijednosti kapitala.

Kako bi se održala postojeća ili dalje prilagodila struktura kapitala, Društvo može da prilagodi iznos dividendi koje se isplaćuju većinskim vlasnicima, vraća ulog većinskim vlasnicima, emituje nove akcije ili da prodaje imovine da bi se smanjila dugovanja. Takođe, Društvo kontroliše da li je njen kapital iznad minimalnih zakonskih zahtjeva. Budući da je Društvo poslovala sa dobitkom, ne postoji mogućnost da se nivo njenog kapitala spusti ispod onog koji je zakonski regulisan.

Društvo ne raspolaže pozajmljenim sredstvima, te zato ne nadgleda odnos sopstvenog kapitala i pozajmljenih sredstava.

Ukupni kapital, kojim Društvo upravlja, iznosi EUR 166.435.180 na dan 31. decembar 2011 . godine je (31. Decembra 2010.: EUR 167.936.936).

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

4. INFORMACIJE PO SEGMENTIMA

Primarni oblik izvještavanja – poslovni segment

Društvo je na dan 31. decembra 2011. i 31. decembra 2010. godine organizovano u okviru dva osnovna segmenta:

- (1) Fiksna telefonija i;
- (2) Mobilna telefonija;

Informacije po segmentima koje se dostavljaju Menadzment komitetu Društva za godinu koja se završava 31. decembra 2011. su prikazani u pregledu koji slijedi:

	31 Decembar 2011			31 Decembar 2010		
	Fiksna telefonija	Mobilna telefonija	Ukupno	Fiksna telefonija	Mobilna telefonija	Ukupno
Prihodi segmenta	63.092.700	53.796.428	116.889.128	63.900.781	54.551.467	118.452.248
EBITDA - korigovano	23.471.572	21.537.708	45.009.280	22.248.536	22.012.622	44.261.158
Otpremnine i drugi jednokratni troškovi	(3.609.203)	(573.759)	(4.182.962)	(2.845.204)	(644.164)	(3.489.368)
EBITDA	19.862.369	20.963.949	40.826.318	19.403.332	21.368.458	40.771.790
Trošak amortizacije	(13.076.861)	(11.617.830)	(24.694.691)	(13.053.458)	(9.226.624)	(22.280.082)
Dobit iz poslovanja	6.785.508	9.346.119	16.131.627	6.349.874	12.141.834	18.491.708
Sredstva segmenta	111.122.864	38.081.312	149.204.176	114.931.577	48.280.314	163.211.891

Iznos investicija po segmentima na dan 31. decembar 2011 i 31. decembar 2010. godine iznosi:

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Fiksna telefonija	9.948.912	10.123.985
Mobilna telefonija	4.903.849	6.639.361
Ukupne investicije Društva	14.852.761	16.763.346

Ukupne investicije Društva su u skladu sa linijom „Povećanja“ u Napomenama 5 i 7.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

5. NEMATERIJALNA ULAGANJA

	<u>Licence</u>	<u>Softveri</u>	<u>Nematerijal na ulaganja u pripremi</u>	<u>Ukupno</u>
Nabavna vrijednost				
Početno stanje, 1. januar 2010.	16.974.416	8.928.023	44.559	25.946.998
Povećanja	190.754	160.129	2.747.624	3.098.507
Prenosi	-	765.109	(765.109)	-
Prenos na Nekretnine i opremu	-	-	(1.343.322)	(1.343.322)
Stanje, 31. decembra 2010.	17.165.170	9.853.261	683.752	27.702.183
Ispravka vrijednosti				
Početno stanje, 1. januar 2010.	5.677.825	6.237.233	-	11.915.058
Amortizacija (Napomena 25)	1.078.433	1.390.835	-	2.469.268
Stanje, 31. decembra 2010.	6.756.258	7.628.068	-	14.384.326
Sadašnja vrijednost				
31. decembar 2010. godine	10.408.912	2.225.193	683.752	13.317.857
31. decembar 2009. godine	11.296.591	2.690.790	44.559	14.031.940

	<u>Licence</u>	<u>Softveri</u>	<u>Nematerijalna ulaganja u pripremi</u>	<u>Ukupno</u>
Nabavna vrijednost				
Početno stanje, 1. januar 2011.	17.165.170	9.853.261	683.752	27.702.183
Povećanja	-	-	1.985.744	1.985.744
Prenosi	261.151	2.165.587	(2.426.738)	-
Prenosi na Nekretnine i opremu	-	-	(20.661)	(20.661)
Smanjenja	(58.613)	(71.939)	-	(130.553)
Stanje, 31. decembra 2011.	17.367.708	11.946.909	222.097	29.536.713
Ispravka vrijednosti				
Početno stanje, 1. januar 2011.	6.756.258	7.628.068	-	14.384.326
Amortizacija (Napomena 25)	1.072.378	1.394.398	-	2.466.776
Smanjenja	(58.614)	(71.939)	-	(130.553)
Stanje, 31. decembra 2011.	7.770.022	8.950.527	-	16.720.549
Sadašnja vrijednost				
31. decembar 2011. godine	9.597.686	2.996.382	222.097	12.816.165
31. decembar 2010. godine	10.408.912	2.225.193	683.752	13.317.857

5. NEMATERIJALNA ULAGANJA (nastavak)

Sadašnja vrijednost licenci Društva na dan 31. decembar 2011. godine uključuje licencu za obavljanje javnih fiksnih telekomunikacionih usluga neto sadašnje vrijednosti od 3.775.680 EUR (31. decembar 2010. godine: 4.011.660 EUR) izdate od strane Agencije za telekomunikacije Republike Crne Gore (Agencija). Sadašnja vrijednost licence za pružanje usluga u međunarodnom saobraćaju uključena u sadašnju vrijednost licenci iznosi 1.800.000 EUR na dan 31. decembar 2011. godine (31. decembar 2010. godine.: 1.920.000 EUR).

Sadašnja vrijednost licenci uključuje i posebnu licencu za instalaciju, održavanje i rad javne mreže telekomunikacija (mobilna telefonija), čija knjigovodstvena vrijednost 31. decembra 2011. godine iznosi 1.472.672 EUR (31. decembra 2010. godine: 1.762.404 EUR), izdata od strane Agencije. 1. januara 2002. godine. Pomenuta licenca daje pravo Društvu da pruža usluge preko javne mobilne mreže, u skladu sa Zakonom o telekomunikacijama. Ova licenca je važeća na teritoriji Crne Gore u narednih 15 godina.

U pogledu ovih licenci, Društvo je u obavezi da plaća godišnju naknadu Agenciji koja se obračunava u iznosu od jednog procenta od ukupno ostvarenih prihoda u prethodnoj kalendarskoj godini. Obaveze prema Agenciji su prikazane u bilansu uspjeha u okviru ostalih poslovnih rashoda.

Agencija za radio-difuziju Republike Crne Gore je u oktobru 2007. godine izdala Društvu na period od 10 godina licencu za izgradnju i korišćenje distribucije / emitovanja radio i televizijskih programa korisnicima (IPTV licenca). Društvo je platilo naknadu za registraciju u iznosu od EUR 75.000.

Agencija je 28. marta 2007. godine dodijelila Društvu 3G licencu na period od 5 godina. Sadašnja vrijednost licence na dan 31. decembra 2011. godine iznosi EUR 1.653.362 (31. decembar 2010: EUR 1.813.365).

U skladu sa MSFI i Računovodstvenim politikama Društva, u toku godine je izvršen Pregled korisnog vijeka trajanja nematerijalnih ulaganja je izvršen tokom 2010. i 2011. godine na osnovu koga nije bilo značnog uticaja na Izvještaj o sveobuhvatnom prihodu Društva.

6. GUDVIL

U skladu sa Odlukom Odbora direktora Društva od 7. marta 2005. godine (19. februar 2004. godine), Telekom je iskoristivši pravo preče kupovine zaključio ugovor o kupovini dijela kapitala Interneta Crna Gora d.o.o., Podgorica za iznos EUR 435.700 (EUR 1.750.000 za 2004. godinu), čime je postao vlasnik 100% kapitala Interneta CG (60% u 2004. godini).

Od 30. Aprila 2009 godine, datuma spajanja, Društvo posjeduje 100% kapitala T-Mobile CG d.o.o., crnogorske mobile kompanije i 100% kapitala Internet Crna Gora.

Pregled alokacije gudvila na nivou poslovnih segmenata prikazan je u tabeli koja slijedi:

	(In EUR)	
	31. decembar 2011.	31. decembar 2010.
Fiksna telefonija i Internet	564.974	564.974
Mobilna telefonija	376.650	376.650
	941.624	941.624

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

6. GUDVIL (Nastavak)

Na dan 31. decembra 2010. i 31. decembra 2011. godine gudvil je alociran na jedinice koje generišu gotovinu Društva identifikovane u skladu sa poslovnim segmentima. Nadoknadiivi iznos jedinica koje generišu gotovinu Društva je određen na osnovu proračuna fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje. Ove kalkulacije koriste projekcije novčanih tokova zasnovane na finansijskim budžetima odobrenim od strane rukovodstva za period od deset godina. Novčani tok za period od deset godina je ekstrapoliran upotrebom procijenjene stope rasta prikazane u pregledu ispod. Stopa rasta ne prevazilazi dugoročnu prosječnu stopu rasta za telekomunikaciono poslovanje.

Rukovodstvo je utvrdilo planiranu bruto maržu na osnovu ranijih rezultata i očekivanja u razvoju tržišta. Korišćena prosječna stopa rasta je konzistentna sa procjenama uključenim u izvještaje o industriji. Diskontne stope su prikazane prije odbijanja poreza i reflektuju specifične rizike vezane za odgovarajuće segmente.

7. NEKRETNINE I OPREMA

	Iznosi u EUR				
	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema i ostala imovina	Nekretnine i oprema u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januara 2010.	2.959.682	80.917.226	139.168.351	7.850.762	230.896.021
Povećanja	-	14.536	3.860.259	9.790.044	13.664.839
Prenos	-	1.109.436	7.244.857	(8.354.293)	-
Prenos sa Nematerijalnih ulaganja	-	-	-	1.343.322	1.343.322
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(1.860.787)	-	(1.860.787)
Stanje, 31. decembar 2010.	2.959.682	82.041.198	148.412.680	10.629.835	244.043.395
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januara 2010.	-	23.353.388	88.887.082	-	112.240.470
Amortizacija za period (napomena 25)	-	4.549.334	15.261.479	-	19.810.813
Otuđenja i rashodovanja	-	-	-	-	-
Ispravka vrijednosti	-	-	(1.826.234)	-	(1.826.234)
Stanje 31. decembar 2010.	-	27.902.722	102.322.327	-	130.225.049
Sadašnja vrijednost					
31. decembar 2010.	2.959.682	54.138.476	46.090.353	10.629.835	113.818.346
31. decembar 2009.	2.959.682	57.563.838	50.281.269	7.850.762	118.655.551
	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema i ostala imovina	Nekretnine i oprema u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januara 2011.	2.959.682	82.041.198	148.412.680	10.629.835	244.043.395
Povećanja	-	-	2.119.868	10.747.149	12.867.017
Prenos	-	3.497.531	8.591.642	(12.089.173)	-
Prenos sa Nematerijalnih ulaganja	-	-	-	20.661	20.661
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(3.623.565)	-	(3.623.565)
Stanje, 31. decembar 2011.	2.959.682	85.538.729	155.500.625	9.308.472	253.307.508
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januara 2011.	-	27.902.722	102.322.327	-	130.225.049
Amortizacija za period (napomena 25)	-	3.077.354	19.150.561	-	22.227.915
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(3.579.311)	-	(3.579.311)
Stanje 31. decembar 2011.	-	30.980.076	117.893.577	-	148.873.653
Sadašnja vrijednost					
31. decembar 2011.	2.959.682	54.558.653	37.607.048	9.308.472	104.433.855
31. decembar 2010.	2.959.682	54.138.476	46.090.353	10.629.835	113.818.346

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

7. NEKRETNINE I OPREMA (Nastavak)

U sadašnju vrijednost nekretnine i opreme je uključeno zemljište u vrijednosti od EUR 33.152 i građevinski objekti u iznosu EUR 328.154 za koje Društvo ne posjeduje kompletnu dokumentaciju vezanu za vlasničke listove nad zemljištem u navedenom iznosu. Društvo je u postupku pribavljanja vlasničkih listova za ovo zemljište i građevinske objekte nad kojima posjeduje kontrolu.

Pregled korisnog vijeka trajanja nekretnina i opreme uradjen u 2010 godini rezultirao je smanjenjem vijeka trajanja opreme i agregata. Smanjenje je izvršeno na bazi promjene očekivanja, tehnološkog razvoja, budžeta i planova u narednim periodima itd. Uticaj promjene korisnog vijeka trajanja na finansijske izvještaje jeste kako slijedi:

In EUR	2010	2011	2012	2013	poslije 2013
povećanje / (smanjenje) u amortizaciji	79.779	132.325	121.856	113.965	(447.925)

Pregled korisnog vijeka trajanja nekretnina i opreme uradjen u 2011 godini rezultirao je smanjenjem vijeka trajanja Radio pristupne opreme. Smanjenje je izvršeno na bazi promjene očekivanja, tehnološkog razvoja, budžeta i planova u narednim periodima itd. Uticaj promjene korisnog vijeka trajanja na finansijske izvještaje jeste kako slijedi:

In EUR	2011	2012	2013	2014	poslije 2014
Increase / (decrease) in depreciation	2.789.370	(142.757)	(1.258.881)	(1.044.331)	(343.400)

8. FINANSIJSKA SREDSTVA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU

		31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Plasmani raspoloživi za prodaju			
<i>Ulaganja u kapital satelitskih organizacija u inostranstvu</i>	<i>%</i>		
- Intelsat Ltd.	0.0061	24.799	24.799
- New Skies Satellites N.V.	0.0061	575	575
		25.374	25.374

9. DUGOROČNI KREDITI I OSTALA POTRAŽIVANJA

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Dugoročni krediti dati zaposlenima	3.730.930	4.135.934
Dugoročna potraživanja	1.457.839	1.852.503
Unaprijed plaćene beneficije zaposlenima	1.596.798	1.727.049
Unaprijed plaćen zakup GSM lokacija	475.714	485.206
Ostali unaprijed plaćeni iznosi	800	2.000
	7.262.081	8.202.692

Fer vrijednosti kredita datih zaposlenima i dugoročnih potraživanja jednake su njihovim knjigovodstvenim vrijednostima.

Kreditni dati zaposlenima

Dospijeca nediskontovanih dugoročnih kredita odobrenih zaposlenima prikazana su u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
- od dvije do pet godina	1.754.677	1.772.979
- preko pet godina	4.075.722	4.414.141
Nediskontovani krediti dati zaposlenima	5.830.399	6.187.120
Diskont	(2.099.469)	(2.051.186)
Fer vrijednost kredita datih zaposlenima	3.730.930	4.135.934

Dugoročni krediti i potraživanja u iznosu od EUR 5.830.399 predstavlja nediskontovan iznos kredita odobrenih zaposlenima u Društvu. Krediti su odobreni sa rokom otplate od 5, 7, 10 i 20 godina i godišnjom kamatnom stopom od 1.5% do 2%. Iznos odobrenih sredstava po zaposlenom kreće se od EUR 5.000 do EUR 50.000. Određenom broju zaposlenih u Telekomu, kreditna obaveza je umanjena za 0.5% za svaku godinu efektivnog radnog staža ostvarenog do 31. decembra 1993. godine i procenat umanjenja kreće se od 3.5% do 14.5% ukupnog iznosa odobrenog kredita. Pravo na umanjenje zaposleni su ostvarili po osnovu izdvajanja doprinosa za stambenu izgradnju do 1993. godine.

Važeća efektivna kamatna stopa na ove kredite date zaposlenima bila je 7.5% u 2011. i 2010. godini u skladu sa stopom koju koristi nezavisni procjenitelj.

Tokom 2007. godine, u skladu sa Statutom Društva i Pravilnikom ispunjenja uslova za rješavanje stambenog pitanja zaposlenog, Izvršni odbor Društva je donio odluku o odobrenju stambenih kredita zaposlenima u beskamatnom iznosu od iznosu EUR 1.282.000. Ovi krediti su odobreni na period od 20 godina kako bi se neki od ključnih zaposlenih zadržali u Društvu. Ukupan iznos kredita obračunat po zaposlenom kreće se u rasponu od EUR 28.000 do EUR 42.000. Uslov za realizaciju kredita jeste da zaposleni bude radno angažovan u društvu na minimum period od tri godine. Ukoliko zaposleni napusti društvo prije isteka navedenog roka, on je u obavezi da odjednom otplati preostali dio kredita. Ukoliko zaposleni ne izmiri svoju obavezu, društvo ima pravo da pokrene zalog i realizuje svoje potraživanje.

9. DUGOROČNI KREDITI I OSTALA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Kreditni datumi zaposlenima (nastavak)

Radi obezbjeđenja uredne otplate kredita, Telekom je obezbijedio hipoteke na stambene jedinice korisnika kredita. U skladu sa ugovorom zaposleni je obavezan da odmah po kupovini, odnosno izgradnji stambene jedinice izvrši uknjižbu prava svojine na ime Društva i da za iznos kreditne obaveze ustanovi založno pravo - hipoteku I reda na nepokretnosti pribavljenoj odnosno izgrađenoj sredstvima kredita.

Dokaz o izvršenom uknjižavanju založnog prava, zaposleni je dužan da dostavi najviše u roku od 5 mjeseci od dana uplate prvog iznosa za kredit. Ukupna vrijednost obezbjeđenja navedenih kredita iznosi 9.810.344 EUR na dan 31. decembar 2011. godine. Ukupan iznos kredita za koje društva nisu dobila hipoteku i koje stoga nisu upisane u relevantan sudski registar iznosi EUR 140.797, pa tako ukupna izloženost Društva kreditnom riziku nastala je usljed kredita bez zaloga iznosi EUR 140.797 (2010: EUR 140.797). Ipak, za mnoge vrste obezbjeđenja, naročito nekretnine, u Crnoj Gori su bile ozbiljno ugrožene skorim nestabilnostima na globalnom finansijskom tržištu, što je rezultiralo niskim nivoom likvidnosti za određene vrste sredstava. Kao rezultat toga, vrijednost ostvarena prodajom sredstva obezbjeđenja može se razlikovati od vrijednosti koja se pripisivala tom sredstvu prilikom procjene ispravke vrijednosti.

Dugoročna potraživanja

Dospijeca nediskontovanih dugoročnih potraživanja prikazana su u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2010.	Iznosi u EUR 31. decembar 2009.
- od dvije do pet godina	1.509.611	2.250.268
	1.509.611	2.250.268

Potraživanja od Vlade Republike Crne Gore u iznosu od EUR 1.509.611 sa stanjem na dan 31. decembar 2011. godine (31. decembar 2010. godine: EUR 2.250.268) predstavljaju nediskontovanu vrijednost očekivanih budućih priliva koje bi Društvo ostvarila u skladu sa Ugovorom o prenosu udjela (prenosu osnivačkih prava u Radio-difuznom centru d.o.o., Podgorica) zaključenim 10. decembra 2004. godine između Telekoma Crne Gore i Vlade Republike Crne Gore. U skladu sa pomenutim ugovorom, RDC je postao vlasništvo države. U skladu sa Odlukom rukovodstva Društva, osnova za obračun sadašnje vrijednosti očekivanih budućih gotovinskih tokova je jednaka primjeni godišnje kamatne stope od 7.5%, koja odgovara stopi korišćenju od strane nezavisnog procjenitelja. Ukupni efekti prihoda priznatog korišćenjem efektivne kamatne stope evidentirani su na teret dobiti za period od 1. januara do 31. decembra 2011. godine iznosili EUR 167.236 (31. decembra 2010: 207.242).

Navedenim Ugovorom, Vlada Republike Crne Gore se obavezala da plati Društvu kupoprodajnu cijenu preciziranu Ugovorom o prenosu udjela u iznosu EUR 5.943.937 u roku od deset godina od dana zaključenja ovog Ugovora sa grejs periodom od 18 mjeseci na koji se ne zaračunava kamata.

Kao što je dalje navedeno u Ugovoru, po isteku grejs perioda, a do isteka druge godine od dana zaključenja Ugovora, Vlada Republike Crne Gore je dužna da isplati Društvu iznos od EUR 300.000 u jednakim mjesečnim ratama i to svakog prvog u mjesecu za nastupajući mjesec. U trećoj i četvrtoj godini otplate Vlada Republike Crne Gore se obavezuje da plati Društvu godišnje iznose od EUR 600.000 u jednakim mjesečnim ratama i to svakog prvog dana u mjesecu za nastupajući mjesec.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

9. DUGOROČNI KREDITI I OSTALA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Dugoročna potraživanja (nastavak)

Ostatak kupoprodajne cijene Vlada Republike Crne Gore će isplatiti Društvu u sljedećih šest godina, tako što se preostali iznos dijeli na jednake 72 mjesečne rate koje se uplaćuju svakog prvog dana u mjesecu za nastupajući mjesec.

Unaprijed plaćene naknade zaposlenima

Unaprijed preplaćene naknade zaposlenima u iznosu od EUR 1.596.798 (2008: EUR 1.727.049) odnose se na diskont na kredite zaposlenih izračunat na osnovu važeće kamatne stope i 75% otpisanih kredita odobrenih određenom broju zaposlenih u skladu sa Članom 39 Statuta Društva i Člana 41 Pravila o ispunjavanju uslova za rješavanje stambenog pitanja. Diskont se tretira kao nagrada zaposlenom koja se priznaje u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu za vrijeme trajanja kredita ili očekivnog radnog staža zaposlenog, u zavisnosti od toga šta je kraće, dok se 75% otpisa tretira kao avansno plaćanje beneficija zaposlenog, koje se amortizuju u toku perioda lojalnosti (Napomena 2.5.1.1. (d)).

10. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Gotovina u blagajni	1.148	2.120
Gotovina u bankama	1.870.007	1.735.663
	1.871.155	1.737.783

11. KRATKOROČNI DEPOZITI U BANKAMA

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Obezbijedeni kratkoročni depozit koji je po kreditnoj instituciji		
kreditna klasifikacija A1	7.000.000	-
kreditna klasifikacija Aa3	-	10.200.000
kreditna klasifikacija Baa3	-	26.000.000
kreditna klasifikacija Ba1	38.200.000	-
	45.200.000	36.200.000

11. KRATKOROČNI DEPOZITI U BANKAMA (Nastavak)

Kratkoročni depoziti u bankama predstavljaju depozite sa periodom dospijeca od tri mjeseca do jedne godine i prosječnom kamatnom stopom 5,47% (2010. godine: 6,50%). Svi kratkoročni depoziti su izraženi u EUR. Tokom perioda završenog 31. decembra 2011. godine, plasmani su u ukupnom iznosu dodatno obezbijeđeni od strane kreditne institucije sa kreditnim klasifikacijama A1, Ba1 (u 2010. godini: sa kreditnom klasifikacijom Aa3, Baa3). Kratkoročni depoziti su oročeni u Crnogorskoj Komercijalnoj banci, Podgoričkoj Societe Generale banci i NLB Montenegro.

12. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA I OSTALA POTRAŽIVANJA

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Potraživanja od kupaca u zemlji	32.251.517	31.948.562
Potraživanja od kupaca u inostranstvu	1.392.963	4.640.849
Potraživanja od Magyar Telekom Grupe	-	84.860
Potraživanja od Deutsche Telekom Grupe	452.531	1.468.993
Kratkoročni dio dugoročnih potraživanja po osnovu kredita odobrenih zaposlenima	406.695	463.989
Kratkoročni dio ostalih dugoročnih potraživanja	712.357	712.357
Ostala potraživanja	2.358.768	1.653.014
	37.574.831	40.972.624
Ispravka vrijednosti	(17.520.456)	(18.268.909)
	20.054.375	22.703.715

Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja su preračunata u stranim valutama kao što slijedi:

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
EUR	19.299.396	21.351.147
SDR	754.979	1.352.568
	20.054.375	22.703.715

Struktura ostalih potraživanja na dan 31. decembar 2011 i 2010. godine je kao što slijedi:

	31. decembar 2011.	(In EUR) 31. decembar 2010.
Potraživanja za lokalne komunalne takse	1.250.171	1.014.967
Potraživanja za plaćenu dividendu (fizička lica)	732.971	448.669
Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose	111.214	115.051
Potraživanja za kamatu na oročene depozite	202.115	10.319
Ostala potraživanja	62.297	64.008
	2.358.768	1.653.014

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

12. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA I OSTALA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Fer vrijednost potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja, prikazana je u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Potraživanja od kupaca u zemlji	15.227.488	14.128.961
Potraživanja od kupaca u inostranstvu	896.536	4.191.541
Potraživanja od Magyar Telekom Grupe	-	84.860
Potraživanja od Deutsche Telekom Grupe	452.531	1.468.993
Kratkoročni dio dugoročnih potraživanja po osnovu kredita odobrenih zaposlenima	406.695	463.989
Kratkoročni dio ostalih dugoročnih kredita i potraživanja (napomena 9)	712.357	712.357
Ostala potraživanja	2.358.768	1.653.014
	20.054.375	22.703.715

Starosna struktura potraživanja dospjelih na dan izvještavanja za koje nije izvršena ispravka vrijednosti prikazana je u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2011.	31. decembar 2010.
Od 1 do 30 dana	979.285	1.540.598
Od 31 do 90 dana	310.776	649.717
Više od 90 dana	475.641	540.340
	1.765.702	2.730.656

Menadžment procjenjuje da je iznos od EUR 1.765.702 naplativ.

Starosna struktura potraživanja dospjelih na dan izvještavanja za koje je izvršena ispravka vrijednosti prikazana je u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2011.	31. decembar 2010.
Od 1 do 30 dana	1.873.774	1.879.052
Od 31 do 90 dana	1.479.664	1.395.381
Više od 90 dana	18.474.314	18.804.028
	21.827.752	22.078.460

Promjene na ispravci vrijednosti potraživanja za finansijsku godinu završenu 31. decembra 2011. i 2010. prikazane su u sljedećoj tabeli:

	2011.	Iznosi u EUR 2010.
Stanje, 1. januara	18.268.909	15.318.703
Dodatna ispravka u toku godine (Napomena 27)	1.241.246	2.995.074
Dodatna ispravka u toku godine – ispravka za opštine (Napomena 27)	317.116	-
Naplata ispravljenih potraživanja u toku godine (Napomena 27)	(191.164)	(1.234.105)
Efekti pozitivnih/negativnih kursnih razlika	47.119	13.805
Penali fakturisani kupcima	699.891	1.175.432
Otpisi ranije ispravljenih potraživanja	(2.862.661)	-
Stanje, 31. decembra	17.520.456	18.268.909

12. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA I OSTALA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Promjene na ispravci vrijednosti potraživanja u zemlji i inostranstvu prikazane su u sljedećoj tabeli:

	Kupci u zemlji		Kupci u inostranstvu	
	2011.	2010.	2011.	2010.
Stanje 1. januara	17.819.601	14.883.200	449.308	435.503
Dodatna ispravka u toku godine	1.241.246	2.995.074	-	-
Dodatna ispravka u toku godine – ispravka za opštine	317.116	-	-	-
Naplata ispravljenih potraživanja u toku godine	(191.164)	(1.234.105)	-	-
Efekti pozitivnih/negativnih kursnih razlika		-	47.119	13.805
Penali fakturisani kupcima	699.891	1.175.432	-	-
Otpisi ranije ispravljenih potraživanja	(2.862.661)	-	-	-
Stanje 31. decembra	17.024.029	17.819.601	496.427	449.308

Obezvrjeđenje potraživanja od kupaca u zemlji zasnovano je na starosnoj strukturi potraživanja sa datumom njihovog dospijeca. Obezvrjeđenje potraživanja od kupaca u zemlji formira se na osnovu analiza naplate u prethodnim periodima i ažurira se jednom godišnje. Ažurirane analiza naplate, koje nisu značajno promijenjene pod uticajem finansijske krize, su komparabilne sa istorijskim analizama naplate.

Obezvrjeđenje potraživanja od kupaca u inostranstvu izvršena su pojedinačno na osnovu procjene rukovodstva o njihovoj naplati na osnovu naplate od inostranih partnera iz prethodnih perioda. Obezvrjeđenje potraživanja ne uključuje obezvrjeđenje za potraživanja prema članicama Magyar ili Deutsche Telekom Grupe, jer se ova potraživanja smatraju u potpunosti nadoknadivima. Najznačajnije pojedinačno obezvrjeđenje vezano je za Zajednicu JPTT u iznosu od EUR 188.660 (2010: 188.660) i Ellite EUR 214.076 (2010: 214.076).

Ispravka za opštne u iznosu od EUR 317.116 napravljena je na bazi procjene rukovodstva da dio potraživanja neće biti naplaćen. Crnogorske opštine su napravile povlačenje sa bankarskog računa Društva na ime naknade za korišćenje opštinskog zemljišta za telekomunikacionu mrežu. Društvo se nije složilo sa iznosom naknade i pokrenulo je sudske sporove tokom 2009 godine. Rezultat nekoliko sudskih sporova bio u korist Društva, međutim kako Društvo još uvijek nije uspjelo da se naplati, rukovodstvo je odlučilo na obračuna i napravi ispravku vrijednosti.

U skladu sa odlukom rukovodstva Društva broj 02-40627, od 11. decembra 2011. godine, otpisana su potraživanja u iznosu od 2.862 hiljada EUR. Potraživanja su otpisana u skladu sa očekivanjima rukovodstva o njihovoj naplati. Ukupan iznos otpisanih potraživanja je bio u potpunosti obezvrjeđen, u skladu sa čim pomenuti otpis nije imao uticaja na izvještaj o sveobuhvatnom prihodu za tekuću godinu.

Potraživanja koja na dan izvještavanja nisu dospjela niti ispravljena prikazana je u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2011.	31. decembar 2010.
Potraživanja umanjena za ispravku	16.124.024	18.320.502
Dospjela potraživanja koja nisu ispravljena	(1.765.702)	(2.730.656)
Dospjela potraživanja koja su ispravljena	(4.307.296)	(3.809.551)
Potraživanja koja nisu dospjela niti ispravljena (napomena 16)	10.051.026	11.780.295

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

13. DATI AVANSI I AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Procjena potraživanja po osnovu međunarodnih dolaznih poziva	35.557	-
Procjena potraživanja od Magyar Telekom Grupe (napomena 32)	28.688	14.986
Procjena potraživanja od Deutsche Telekom Društvo (napomena 32)	1.041.754	881.467
Avansi plaćeni za obrtnu imovinu	185.139	309.902
Razgraničeni prihodi od interkonekcije	643.106	889.994
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	571.852	315.038
	2.506.096	2.411.387

14. ZALIHE

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Kablovi, žice i ostali materijal	1.215.538	1.958.493
Zalihe za preprodaju	1.804.026	1.486.413
	3.019.564	3.444.906
Ispravka vrijednosti zastarjelih zaliha	(887.960)	(687.012)
	2.131.604	2.757.894

Promjene na ispravci vrijednosti zaliha za godinu koja se završava 31. decembra 2011. i 2010. prikazane su u sljedećoj tabeli:

	2011.	Iznosi u EUR 2010.
Stanje, 1. januara	687.012	584.112
Povećanje / smanjenje ispravke u toku godine (napomena 27)	200.948	102.900
Stanje, 31. decembar	887.960	687.012

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

15. IZDVOJENA NOVČANA SREDSTVA

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Izdvojena novčana sredstva kod kliring kuće Mach (bivši Cybernet)	222.252	1.465.667
Ukupno	222.252	1.465.667

Izdvojena novčana sredstva su denominovana u sledećim valutama:

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
EUR	221.783	1.414.623
USD	469	51.044
Ukupno	222.252	1.465.667

Izdvojena novčana sredstva u klirinškoj kući „Mach (bivši Cybernet)“ u iznosu od EUR 222.252 (2010: EUR 1.465.667) odnose se na sredstva koja su položena kao depozit sa posebnim namjenama i ona se koriste za izmirivanje obaveza za roming.

16. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

a) Finansijski instrumenti po kategorijama

Računovodstvene politike za finansijske instrumente primijenjene su na stavke prikazane u sljedećem pregledu:

Kredit i potraživanja

Sredstva iskazana u Izvještaju o finansijskom položaju	31. decembar 2011.	31. decembar 2010.
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	25.374	25.374
Dugoročni krediti i potraživanja	5.188.769	5.988.437
Kratkoročni depoziti u bankama	45.200.000	36.200.000
Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja	20.054.375	22.703.715
Izdvojena novčana sredstva	222.252	1.465.667
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	1.871.155	1.737.783
Ukupno	72.561.925	68.120.976

Obaveze iskazane po amortizovanoj nabavnoj vrijednosti

Obaveze iskazane u Izvještaju o finansijskom položaju	31. decembar 2011.	31. decembar 2010.
Obaveze iz poslovanja i ostale obaveze bez poreza	8.365.724	12.138.965
Ukupno	8.365.724	12.138.965

b) Kreditni kvalitet finansijskih sredstava

Kreditni kvalitet finansijskih sredstava koja nisu dospjela niti ispravljena su prikazana u pregledu koji slijedi:

Dugoročni krediti i potraživanja	31. decembar 2011.	31. decembar 2010.
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom Baa3	1.457.839	1.852.503
Ugovorne strane bez kreditnog rejtinga	3.730.930	4.135.934
	5.188.769	5.988.437

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

16. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (Nastavak)

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Gotovina i gotovinski ekvivalenti		
Gotovina i gotovinski ekvivalenti bez kreditnog rejtinga	1.871.155	1.737.783
	1.871.155	1.737.783
Kratkoročni depoziti u bankama		
Garantovani kratkoročni depozit od kreditne institucije		
kreditna klasifikacija A1	7.000.000	-
kreditna klasifikacija Aa3	-	10.200.000
kreditna klasifikacija Baa3	-	26.000.000
kreditna klasifikacija Ba1	38.200.000	-
	45.200.000	36.200.000
Potraživanja iz poslovnih aktivnosti koja nisu dospjela niti ispravljena		
	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Ugovorne strane bez eksternog kreditnog rejtinga		
Domaći kupci (napomena 12)	10.045.769	8.944.958
Strani kupci (napomena 12)	5.257	2.835.336
	10.051.026	11.780.294
Izdvojena novčana sredstva		
	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Ugovorne strane - kreditna klasifikacija A1	222.252	1.465.667
	222.252	1.465.667

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

17. AKCIJSKI KAPITAL

	Na dan 31. decembra 2011.			Na dan 31. decembra 2010.		
	Broj akcija	%	Vrijednost	Broj akcija	%	Vrijednost
Upisani, uplaćeni kapital						
- Magyar Telekom Privatizacioni fondovi	36.177.950	76,53	107.902.165	36.177.950	76,53	107.902.165
Ostala pravna lica	332.684	0.70	992.263	327.319	0,69	976.262
Fizička lica	5.289.105	11,19	15.775.285	5.375.995	11,37	16.034.443
	5.474.201	11.58	16.326.681	5.392.676	11,41	16.083.524
	47.273.940	100,00	140.996.394	47.273.940	100,00	140.996.394

Na dan 31. decembra 2011. i 2010. godine nominalna vrijednost po akciji je iznosila EUR 2,98254. Akcije Telekom se kotiraju na Montenegro berzi. Tržišna vrijednost po akciji na dan 31. decembar 2011 godine iznosila je EUR 2,7000 (31. decembar 2010: EUR 3,5599).

18. STATUTARNE REZERVE

U skladu sa statutom, Društvo ima obavezu da izdvaja najmanje 5% ostvarene dobiti na ime statutarne rezerve sve dok iznos ovih rezervi ne dostigne 1/10 akcijskog kapitala Društva. Navedene rezerve su namijenjene za pokriće gubitaka i ne mogu se distribuirati akcionarima osim u slučaju likvidacije Društva.

19. OBAVEZE IZ POSLOVANJA I OSTALE OBAVEZE

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Dobavljači u zemlji	5.157.656	4.645.531
Dobavljači u inostranstvu	2.539.627	4.801.944
Neisplaćene zarade i naknade zarada	228.424	287.905
Obaveze po osnovu ostalih poreza i doprinosa za socijalno osiguranje	568.908	265.951
Obaveze prema Magyar Telekom Grupi	8.551	411.398
Obaveze prema Deutsche Telekom Grupi	594.471	2.279.880
Ostale obaveze	65.419	212
	9.163.056	12.692.821

Obaveze iz poslovnih aktivnosti su izražene u sljedećim valutama:

	31. decembar 2011.	31. decembar 2010.
EUR	8.313.372	12.566.112
SDR	433.079	124.521
USD	416.605	2.188
	9.163.056	12.692.821

Fer vrijednost obaveza iz poslovanja i ostalih obaveza jednaka je njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti. Ugovoreno dospijeće obaveza iz poslovnih aktivnosti i ostalih obaveza je do 45 dana.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

20. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA I PRIMLJENI AVANSI

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Razgraničeni troškovi prema Magyar Telekom Grupi (napomena 32)	204.358	236.036
Razgraničeni troškovi prema Deutsche Telekom Grupi (napomena 32)	1.564.641	733.952
Obaveze za dividendu (fizička lica)	784.303	500.001
Obaveze za dividendu (pravna lica)	38.225	34.242
Primljeni avansi po osnovu pre-paid vaučera	1.481.174	1.100.800
Roming	2.992.873	2.822.630
Lokalne opštinske naknade	472.560	1.099.896
Interkonekcija	970.977	1.918.973
Bonusi	941.416	1.131.943
Nabavka nekretnina, opreme i njihovo održavanje	388.905	1.039.379
Unaprijed naplaćeni internet sati	277.928	277.928
Obaveze po osnovu primljenih avansa i unaprijed naplaćeni iznosi	421.458	377.157
Ostale razgraničene obaveze	4.197.864	3.914.053
	14.736.682	15.186.990

Struktura ostalih razgraničenih obaveza i troškova prikazana je u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Marketing	225.360	616.627
Poštanske usluge	125.508	90.778
Električna energija	243.369	231.542
Održavanje	604.999	747.928
Ne-geografski kodovi	92.834	305.647
IPTV usluge	304.900	437.469
Razgraničeni troškovi po osnovu procijenjenog saobraćaja sa roming partnerima	-	203.078
Loyalty Programi za kupce	592.941	257.541
Razgraničeni prihodi	443.967	453.763
Ostale razgraničene obaveze	1.563.986	569.680
	4.197.864	3.914.053

Pasivna vremenska razgraničenja i primljeni avansi su izraženi u sljedećim valutama:

	31. decembar 2011.	31. decembar 2010.
EUR	14.494.129	15.006.638
SDR	242.553	180.352
	14.736.682	15.186.990

Fer vrijednost pasivnih vremenskih razgraničenja i primljenih avansa jednaka je njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

21. REZERVISANJA

Promjene na rezervisanjima za finansijsku godinu koja se završava 31. decembra 2011. i 2010. godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	Iznosi u EUR	
	2011.	2010.
Stanje, 1. januara	2.684.389	2.568.739
Povećanja u toku godine	4.085.985	3.973.208
Iskorišćeno u toku godine	(4.274.753)	(3.857.558)
Stanje, 31. decembar	2.495.621	2.684.389
Umanjeno za: dugoročni deo	768.464	722.030
	1.727.157	1.962.359

Promjene na računima rezervisanja prema vrsti rezervisanja prikazane u sljedećoj tabeli:

	Sudski sporovi	Otpremnine	Naknade zaposlenima	MTIP	Ukupno
Stanje, 1. januara 2010.	1.274.066	331.930	700.090	262.653	2.568.739
Rezervisanja u toku godine	344.273	3.512.826	15.571	116.109	3.973.208
Iskorišćeno u toku godine	(305.086)	(3.489.368)	(78.675)	-	(3.857.558)
Stanje, 31. decembar 2010.	1.313.253	355.388	636.986	378.762	2.684.389
Stanje, 1. januara 2011.	1.313.253	355.388	636.986	378.762	2.684.389
Rezervisanja u toku godine	(413.571)	4.182.962	-	316.594	4.085.985
Iskorišćeno u toku godine	97.890	(4.182.962)	(189.681)	-	(4.274.753)
Stanje, 31. decembar 2011.	997.572	355.388	447.305	695.356	2.495.621
Umanjeno za: dugoročni dio	-	(355.388)	(413.076)	-	(768.464)
Kratkoročno rezervisanje	997.572	-	34.229	695.356	1.727.157

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

21. REZERVISANJA (Nastavak)

a) Beneficije zaposlenima

	Rezervisanja za jubilarne nagrade	Rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju	Ukupno
Stanje, 1. januara 2010.	478.132	221.958	700.090
Rezervisanja u toku godine	15.571	-	15.571
Iskorišćeno u toku godine	(75.062)	(3.613)	(78.675)
Stanje, 31. decembar 2010.	418.641	218.345	636.986
Stanje, 1. januara 2011.	418.641	218.345	636.986
Rezervisanja u toku godine	-	-	-
Iskorišćeno u toku godine	(81.811)	(107.870)	(189.681)
Stanje, 31. decembar 2011.	336.830	110.475	447.305
Umanjeno za: dugoročni dio	(302.601)	(110.475)	(413.076)
Kratkoročno rezervisanje	34.229	-	34.229

Rezervisanja za beneficije zaposlenima izvršena su na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu jubilarnih nagrada i otpremnina za odlazak u penziju, koje su predviđene Pojedinačnim kolektivnim ugovorom društava unutar Društva.

Prema Kolektivnom ugovoru:

- Poslodavac je u obavezi da isplati otpremnine zaposlenima u iznosu 10 minimalnih osnovnih cijena rada ustanovljenih u Društvu nakon ispunjavanja uslova za odlazak u penziju. Isplata dopijeva na dan penzionisanja, ali ne kasnije od 30 dana nakon posljednjeg radnog dana zaposlenog.
- Poslodavac je u obavezi da isplati jubilarne nagrade zaposlenima u skladu sa navedenim:
 - za 10 godina staža u Društvu, iznos 3 minimalne osnovne cijene rada ustanovljene u Društvu;
 - za 20 godina staža u Društvu, iznos 5 minimalne osnovne cijene rada ustanovljene u Društvu;
 - za 30 godina staža u Društvu, iznos 7 minimalne osnovne cijene rada ustanovljene u Društvu;
 - za 39 godina staža u Društvu, iznos 9 minimalne osnovne cijene rada ustanovljene u Društvu;

Doprinosi za penziono i invalidsko osiguranje i ostala socijalna davanja Republici Crnoj Gori priznaju se kao trošak perioda u kojem ih je zaposleni zaradio.

Društvo snosi troškove raskida ugovora sa zaposlenima bez obzira na razlog odlaska zaposlenog (Napomena 32).

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

21. REZERVISANJA (Nastavak)

b) Rezervisanja za sudske sporove

Rezervisanja za sudske sporove se priznaju u zavisnosti od vjerovatnoće mogućeg odliva resursa (Napomena 2.11), koja je prethodno raspravljena sa advokatima Društva.

22. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA I OBAVEZE

Odložena sredstva i obaveze po osnovu poreza na dobit se prebijaju u slučajevima gdje je postajalo zakonsko pravo na netiranje tekućih poreskih sredstava i tekućih poreskih obaveza.

a) Odložena poreska sredstva

	Stanje 31. decembra 2009.	Efekat na izvještaj o sveobuhvatnom prihodu	Stanje 31. decembra 2010.	Efekat na izvještaj o sveobuhvatnom prihodu	Stanje 31. decembra 2011.
Nematerijalna ulaganja	(969)	969	-	-	-
Nekretnine i oprema	10.398	(10.398)	-	-	-
Ukupno	9.429	(9.429)	-	-	-

Odložena poreska sredstva se odnose na privremene razlike između osnovice po kojoj se nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u internim finansijskim izvještajima Društva. Privremene razlike koje rezultiraju kao odložena poreska sredstva su se javljaju u slučaju manjih stopa poreske amortizacije u poredjenju sa računovodstvene amortizacijom. Na dan 31. decembra 2011. godine, Društvo nije imalo poreskih gubitaka koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode.

b) Odložene poreske obaveze

	Stanje 31. decembra 2009.	Efekat na izvještaj o sveobuhvatnom prihodu	Stanje 31. decembra 2010.	Efekat na izvještaj o sveobuhvatnom prihodu	Stanje 31. decembra 2011.
Nematerijalna ulaganja	592.182	(562.884)	29.298	(41.849)	(12.551)
Nekretnine i oprema	2.064.369	489.477	2.553.846	(381.353)	2.172.493
Ukupno	2.656.551	(73.407)	2.583.144	(423.202)	2.159.942

Odložene poreske obaveze se odnose na privremene razlike između osnovice po kojoj se nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim izvještajima Društva. Sve privremene razlike odnose se na značajno veće stope poreske amortizacije. Na dan 31. decembar 2011. godine, Društvo nije imalo poreskih gubitaka koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

23. PRIHODI

a) Usluge fiksne telefonije i usluge interneta

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Telekomunikaciona pretplata, konekcija i ostali prihodi	12.291.966	11.620.610
Prihodi od odlaznih domaćih poziva	8.504.635	10.298.496
Prihodi od odlaznih međunarodnih poziva	1.902.956	2.302.476
Ukupni prihodi od odlaznih poziva	10.407.591	12.600.972
Prihodi od dolaznih domaćih poziva	856.979	793.089
Prihodi od dolaznih međunarodnih poziva	14.070.758	16.758.138
Ukupni prihodi od dolaznih poziva	14.927.737	17.551.227
Zakupljene linije i prenos podataka	3.691.047	3.646.813
Prihodi od pružanja usluga interneta poslovnim korisnicima	15.831	39.993
Prihodi od web prezentacije i hostinga	58.673	62.295
ADSL prihodi	11.239.790	9.644.020
MIPNET prihodi	2.087.106	2.211.083
IPTV prihodi	5.363.242	4.355.485
Prihodi od prodatih internet pristupa	1.145.652	662.524
Prihodi od prodaje opreme	779.478	830.006
Ostali prihodi	1.084.587	675.753
Ukupni ostali prihodi	25.465.406	22.127.972
Ukupni prihodi od pružanja usluga fiksne telefonije i interneta	63.092.700	63.900.781

b) Usluge mobilne telefonije

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Post-paid prihodi		
- odlazni domaći i međunarodni pozivi	14.101.170	14.142.462
- mjesečna pretplata	8.358.485	7.131.864
	22.459.655	21.274.326
Prodaja paketa i pre-paid usluga	15.709.063	15.748.462
Prodaja mobilnih telefona	1.614.782	1.453.695
	17.323.845	17.202.157
Prihodi po osnovu interkonekcije	9.612.903	11.324.628
Prihodi od roming-a	4.360.320	4.741.322
Ostali prihodi	39.705	9.034
Ukupni prihodi od pružanja usluga mobilne telefonije	53.796.428	54.551.467

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

24. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Troškovi neto zarada i naknada zarada	10.837.485	11.996.312
Troškovi poreza na zarade i naknade zarada	1.818.806	1.953.157
Troškovi doprinosa za penzije	3.573.930	4.030.356
Troškovi socijalnih i ostalih doprinosa	2.514.167	2.506.853
Jubilarne nagrade i otpremnine (napomena 21)	4.182.962	3.489.368
Rezervisanja za penzionisanje i jubilarne nagrade (napomena 21)	126.913	53.005
Ostali troškovi zaposlenih	1.737.323	1.416.448
	24.791.586	25.445.499

Društvo je tokom 2011. godine odobrilo rukovodstvu kratkoročne naknade, koje su iznosile EUR 843.756 (2010: 912.803 EUR) za neto zarade i bonuse koji su članovi ili stalni gostujući članovi Menadžment komiteta Telekoma, i EUR 564.434 (2010: 569.498 EUR) za pripadajuće poreze i doprinose.

25. AMORTIZACIJA I OBEZVRJEĐENJE

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Amortizacija osnovnih sredstava (Napomena 7)	22.227.915	19.810.813
Amortizacija nematerijalnih ulaganja (Napomena 5)	2.466.776	2.469.269
	24.694.691	22.280.082

26. TROŠKOVI KORIŠĆENJA USLUGA DRUGIH OPERATERA

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Troškovi korišćenja usluga fiksnih i mobilnih operatera u zemlji	13.289.984	16.436.578
Troškovi korišćenja usluga fiksnih i mobilnih operatera u inostranstvu	6.687.780	6.507.291
	19.977.764	22.943.869

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

27. OSTALI POSLOVNI RASHODI

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Troškovi materijala, održavanja i naknade za izvršene usluge	8.122.560	6.896.076
Marketing	2.897.970	2.631.018
Ispravka vrijednosti potraživanja	1.367.198	1.760.969
Zakup	3.249.408	2.867.218
Troškovi telekomunikacione licence	1.609.742	1.797.378
Sponzorstva	266.283	619.999
Opštinske takse	1.570.767	1.191.014
Provizija dilera	1.442.599	1.255.707
Naknade	225.304	694.773
Revizija završnog računa	78.164	112.219
Konsalting usluge Magyar Telekom	48.311	481.562
Konsalting usluge Deutsche Telekom	224.094	-
Ostale konsalting usluge	231.989	242.811
Neto efekat dodatne vrijednosti zaliha i ukidanja ispravke vrijednosti zaliha	200.948	102.900
Smanjenje rezervisanja priznatih u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu	(315.681)	39.187
Ostali poslovni rashodi	4.378.849	4.369.805
	25.598.505	25.062.636

Troškovi sponzorstva koji su iznosili 266.283 EUR (2010: 619.999 EUR) predstavljaju najvećim dijelom troškove sponzorstva FSCG i ženskog rukometnog kluba "Budućnost". Ostatak troškova sponzorstva se odnosi na kulturu, sport i obrazovanje.

Troškovi zakupa se u najvećoj mjeri odnose na zakupe telekomunikacionih vodova u iznosu od EUR 1.483.932 (2010: EUR 1.261.254) kao i na zakup mjesta za bazne stanice od Radio Difuznog Centra u iznosu od EUR 686.048 (2010: 665.842 EUR)

Zakon o putevima je ograničio samostalno određivanje naknada za korišćenje opštinskih puteva I putnog zemljišta, na način da im je na utvrđene naknade potrebna predhodna saglasnost Vlade RCG. Pojedine opštine ipak ne postoje zakon i naplaćuju naknade iako nemaju saglasnost Vlade. Zakonom o poreskoj administraciji imaju mogućnost prinudne naplate ovih naknada sa ziro računa pravnih lica.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

28. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI, NETO

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Finansijski prihodi		
Prihod od kamata od:		
Kratkoročni depoziti u bankama	2.200.510	2.979.612
Kreditni odobreni zaposlenima	103.315	85.891
Prihod od ukidanja diskonta na dugoročna potraživanja	248.543	455.901
Pozitivne kursne razlike	177.589	403.994
	2.729.957	3.925.398
Finansijski rashodi		
Rashodi kamata	(55.875)	(14.164)
Negativne kursne razlike	(170.782)	(489.150)
Ostali finansijski rashodi	(89.233)	(90.532)
	(315.890)	(593.846)
Neto finansijski rashodi	(2.414.067)	3.331.552

29. POREZ NA DOBIT

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Porez na dobit - tekući porez	2.470.652	2.455.619
Porez na dobit - odloženi porez	(423.202)	(63.978)
Ukupno	2.047.450	2.391.641

Usaglašavanje pretpostavljenog poreza na dobit i poreza na dobit iskazanog u poreskom bilansu

Usaglašavanje pretpostavljenog poreza na dobit po finansijskim izvještajima i poreza na dobit po poreskom bilansu prikazano je u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Dobit prije oporezivanja	18.545.694	21.823.260
Poreska stopa (9%)	1.669.112	1.964.093
Troškovi koji se ne priznaju	150.135	170.703
Ostale korekcije	228.203	256.845
	2.047.450	2.391.641

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

30. ZARADE PO AKCIJI

	Iznosi u EUR	
	31. decembar 2011.	31. decembar 2010.
Profit akcionara Društva	16.498.244	19.431.619
Prosječan ponderisan broj izdatih akcija	47.273.940	47.273.940
Broj akcija iz redovnog poslovanja	47.273.940	47.273.940
Osnovna zarada / (gubitak) po akciji		
- iz redovnog poslovanja	0,3490	0,4110
Osnovna zarada po akciji, neto	0,3490	0,4110

Društvo nema potencijalnih razrijeđenih običnih akcija.

31. DIVIDENDA PO AKCIJI

Tokom 2011. godine, objavljene su i isplaćene dividende po osnovu raspodjele dobiti za 2010. godinu u iznosu od EUR 18.000.000 (2009: EUR 87.000.000). Dividenda po akciji je iznosila EUR 0,38076 (2010: EUR 1,8403).

32. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA

Magyar Telekom NyRt. (MT) je postao većinski vlasnik Crnogorskog Telekom A.D., Podgorica. MT je 31. marta 2005. godine preuzeo kontrolu nad Crnogorskim Telekomom i krajem 2005. godine imao 76.53% udjela akcijskog kapitala. Deutsche Telekom AG je krajnji vlasnik Magyar Telekom i on posjeduje 59.21% njegovih akcija. Deutsche Telekom (DT) Grupa i Magyar Telekom Grupa obuhvata veći broj povezanih preduzeća iz oblasti fiksne i mobilne telefonije širom svijeta, sa kojima Društvo ima redovne transakcije.

Krajnji vlasnik matične kompanije Grupe je Deutsche Telekom AG (registrovan u Njemačkoj). Akcionari Deutsche Telekom AG su KfW Bankengruppe (17%), Federalna Republika Njemačka (15%), Insitucionalni investitori (57%) i ostali investitori (11%).

Ostala povezana pravna lica sa kojima je Društvo imala transakcije u periodu od 1. januara do 31. decembra 2011. i 2010. uključuju: Makedonski telekomunikaciji (kćerka kompanija Magyar Telekom), OTE (pridruženo lice Deutsche Telekom), i Hrvatski Telekom (kćerka kompanija Deutsche Telekom).

Sve transakcije sa povezanim licima nastaju u redovnom toku poslovanja i njihova vrijednost nije materijalno značajno drugačija od uslova koji preovlađuju u transakcijama između ravnopravnih strana.

Transakcije sa povezanim licima uključuju obezbjeđenje i pružanje telekomunikacionih usluga i iznajmljenih linija.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

33. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (nastavak)

I Obaveze

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
<i>Magyar Telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	80.297	216.919
Usluge mobilne telefonije	45.970	182.585
Konsultantske usluge	51.080	82.260
	177.347	481.764
<i>Makedonski telekomunikaciji</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	35.562	165.670
<i>Ukupno - Magyar Telekom Grupa</i>	212.909	647.434
<i>Deutsche Telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	1.627.296	1.607.419
Usluge mobilne telefonije	327.987	1.135.408
Zakup linkova	-	73.200
	1.955.283	2.816.027
<i>Ote Telekom</i>		
Interkonekcija	85.377	53.872
<i>T - Hrvatski telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	118.452	114.050
Zakup linkova	-	29.883
<i>Ukupno - Deutsche Telekom Grupa</i>	2.159.112	3.013.832
Ukupno	2.372.021	3.661.266

II Potraživanja

	31. decembar 2011.	31. decembar 2010.
<i>Magyar Telekom</i>		
Usluge mobilne telefonije	-	46.859
Zakup linkova	5.905	18.310
	5.905	65.169
<i>Makedonski telekomunikaciji</i>		
Usluge mobilne telefonije	22.783	34.677
<i>Ukupno - Magyar Telekom Grupa</i>	28.688	99.846
<i>Deutsche Telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	1.348.680	1.672.687
Usluge mobilne telefonije	21.113	523.014
	1.369.793	2.195.701
<i>Ote Telekom</i>		
Zakup linkova	121.992	152.099
<i>T – Hrvatski telekom</i>		
Zakup linkova	2.500	2.660
<i>Ukupno – Deutsche Telekom Grupa</i>	1.494.285	2.350.460
Ukupno	1.522.973	2.450.306

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

32. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
III Prihodi		
<i>Magyar Telekom</i>		
Interkonekcija	71.703	54.586
Usluge mobilne telefonije	35.562	46.859
	107.265	101.445
<i>Makedonski telekomunikacii</i>		
Usluge mobilne telefonije	43.438	74.758
<i>Ukupno - Magyar Telekom Grupa</i>	150.703	176.203
<i>Deutsche Telekom</i>		
Interkonekcija	10.340.981	12.786.752
Usluge mobilne telefonije	138.602	232.297
	10.479.583	13.019.049
<i>Ote Telekom</i>		
Zakup linkova	39.250	33.800
<i>Hrvatski telekom</i>		
Interkonekcija	72.843	30.160
Zakup linkova	30.000	-
<i>Ukupno - Deutsche Telekom Grupa</i>	10.621.676	13.083.009
Ukupno	10.772.379	13.259.212
	31. decembar 2011.	31. decembar 2010.
IV Troškovi		
<i>Magyar Telekom</i>		
Konsultantske usluge	48.311	481.562
Usluge mobilne telefonije	9.400	9.600
	57.711	491.162
<i>Makedonski telekomunikacii</i>		
Usluge mobilne telefonije	9.323	14.256
<i>Ukupno - Magyar Telekom Grupa</i>	67.034	505.418
<i>Deutsche Telekom</i>		
Interkonekcija	4.597.534	4.549.399
Konsultantske usluge	224.094	-
Zakup linkova	88.013	73.200
Održavanje telekomunikacione opreme	333.330	471.397
Usluge mobilne telefonije	136.443	320.983
Ostali troškovi	69.336	61.628
	5.448.750	5.476.607
<i>Ote Telekom</i>		
Interkonekcija	-	56
Održavanje telekomunikacione opreme	-	70.868
Zakup linkova	-	(273)
	-	70.651
<i>T - Hrvatski telekom</i>		
Interkonekcija	-	2.592
Održavanje telekomunikacione opreme	-	1.601
Zakup linkova	629.670	593.745
	629.670	597.938
<i>Ukupno - Deutsche Telekom Grupa</i>	6.078.420	6.145.196
Ukupno	6.145.454	6.709.115

32. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)

Ugovori sa Višim Rukovodstvom Društva

U oktobru 2004. godine, zaključeni su Aneksi nekih Ugovora o zaposlenju sa višim rukovodstvom.

Prema pravilima navedenim u ovim Aneksima, nakon prestanka radnog odnosa (čak i u slučaju da je prestanak radnog odnosa odluka zaposlenog) ili u slučaju da za tim radnim mjestom više nema potrebe, zaposleni ima sljedeće mogućnosti:

- Da primi naknadu za prekid radnog odnosa u iznosu 12 mjesečnih zarada (mjesečna zarada odgovara neto iznosu plaćenom u prethodnom mjesecu prije prekida ili utvrđenoj neto plati); ili
- Da potpiše Ugovor o zaposlenju na drugoj poziciji, prema stručnoj spremi zaposlenog, na neodređeno vrijeme.

U skladu sa gore navedenim, maksimalne potencijalne obaveze Društva po osnovu razrješenja ili raskida navedenih aneksa i ugovora, ukoliko bi se više rukovodstvo Društva opredijelilo za otpremninu, iznosile bi oko EUR 690.000 i EUR 690.000 na dan 31. decembra 2011. i 2010. godine. S obzirom da je vjerovatnoća da se cjelokupno više rukovodstvo opredijeli za otpremninu u toku godine manja od 50%, samo djelimičan iznos je rezervisan u finansijskim izvještajima Društva.

U toku 2008. i 2007. godine Društvo je ustanovila bonus šemu za neke od ključnih članova Višeg rukovodstva po kojoj, ukoliko bi član višeg rukovodstva Društva ostao u firmi najmanje dvije godine od potpisivanja ugovora o zaposlenju, Društvo bi po tom osnovu snosilo troškove za oko EUR 144.212 na osnovu važećih uslova na dan 31. decembra 2011. godine.

34. POTENCIJALNE OBAVEZE

Potencijalni sporni ugovor

U skladu sa kupoprodajnim ugovorom zaključenim 15. marta 2005. godine između Vlade Republike Crne Gore i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kao Prodavca i Magyar Telekom, kao Kupca, Kupac je u obavezi da omogući Društvu zaključivanje ugovora sa Radio Difuznim Centrom za zakup optičkih vlaknastih kapaciteta za transmisiju TV i radio signala i Univerziteta Crne Gore o obezbjeđivanju kapaciteta za konekciju. U oba slučaja predviđeno je da ugovorne strane neće platiti bilo kakvu naknadu za korišćenje ovih kapaciteta. Menadžment Društva porocjenjuje da neće biti materijalnih troškova po ovom osnovu u budućnosti.

Zaštita životne sredine

Propisi koji se odnose na zaštitu životne sredine usvajaju se u Republici Crnoj Gori i Društvo sa stanjem na 31. decembra 2011 i 2010. godine nije iskazala bilo kakve obaveze za predviđene troškove, uključujući pravne i konsultantske naknade, studije lokacija, osmišljavanje i implementaciju planova restauracije koji se odnose na zaštitu životne sredine. Troškove vezane za zaštitu životne sredine rukovodstvo ne smatra materijalno značajnim.

Potencijalne obaveze koje proističu iz sudskog spora sa sindikatom

Dana 6. jula 2010. pred Osnovnim sudom u Podgorici pokrenut je sudski spor po osnovu sudske tužbe Sindikata Crnogorskog telekom protiv Društva. Sindikat Crnogorskog Telekom zahtijeva povećanje plata za 15,42% za period od Septembra 2009. do Septembra 2010. kao i 6,6% za period od Septembra 2010. do Septembra 2011. Zvanični sudski vještak je dao mišljenje da plate treba da budu povećanje za 14,21% za period od Septembra 2009. do Septembra 2010. kao i za 4,88% za period od Septembra 2010 do Septembra 2011 godine. Međutim nadležni sudija je odbacio mišljenje kao nezadovoljavajuće i nepotpuno. Menadžment društva procjenjuje da neće biti troškova po ovom osnovu.

34. PREUZETE OBAVEZE

a) Preuzete obaveze po osnovu operativnog lizinga – Društvo kao zakupac

Sklapanjem ugovora o operativnom lizingu Društvo zakupljuje veliki broj maloprodajnih i poslovnih prostora, skladišta, zatim internet pristup i mrežne linije. Lizing je ugovoren od jedne godine do neograničenog vremenskog perioda, i većina zaključenih ugovora o lizinga mogu se produžiti po isteku lizinga po aktuelnim cijenama na tržištu.

Iznosi minimalnih plaćanja zakupnina na dan bilansa stanja koja se odnose na operativni lizing za koji se procjenjuje da se ne može otkazati prikazan je u tabeli ispod:

ne duže od godine	1.226.076
od dvije do pet godina	4.248.025
duže od pet godina	1.032.696
Total	6.506.798

Ugovor o zakupu sa Radio Difuznim Centrom je potpisan na neodređeno vrijeme za zakup mjesta za bazne stanice na njihovim tornjevima. Iznos zakupa je varijabilan u zavisnosti od iskorišćenosti prostora na tornjevima.

Troškovi godišnjeg lizinga su prikazani u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu kao što je prikazano u Napomeni 27.

b) Ostale preuzete obaveze

Preuzete obaveze po ugovorima do datuma Izvještaja o finansijskom položaju koje nisu objelodanjene u finansijskim izvještajima su sljedeće:

	31. decembar 2011.	Iznosi u EUR 31. decembar 2010.
Ugovorene obaveze po osnovu:		
- kupovine nekretnina i opreme	1.693.646	1.779.073
- kupovine nematerijalne imovine	5.390.161	6.751.715
- održavanje i tehničke aktivnosti	527.822	860.898
- marketing i sponzorstvo	140.600	154.197
Ostale ugovorene obaveze troška	70.892	24.673
Ukupno	7.823.121	9.570.556

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2011. godine

34. PREUZETE OBAVEZE (nastavak)

c) Upotrebne dozvole

Na osnovu kupoprodajnog ugovora zaključenog 15. marta 2005. godine između Vlade Republike Crne Gore i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kao Prodavca i Matav Hungarian Telecommunication Company, kao Kupca, Prodavac je u obavezi da omogući Društvu dostavljanje kompletiranih molbi relevantnoj javnoj instituciji za obezbjeđivanje svih preostalih dozvola za nastavljane i) obavljanja poslovanja i/ili ii) vlasništva i/ili poslovanja sa njihovim sredstvima postojećim na datum potpisivanja Ugovora. Menadžment kompanije procjenjuje da u budućnosti neće biti značajnih troškova povezanih sa ovim slučajem.

35. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija Izvještaja o finansijskom položaju u EUR na dan 31. decembar 2011 i 2010:

	<u>31. decembar 2011.</u>	<u>31. decembar 2010.</u>
SDR	1.1865	1.0596
USD	0.7729	0.0753

36. GOTOVINA GENERISANA IZ POSLOVANJA

		<u>31. decembar 2011.</u>	<u>31. decembar 2010.</u>
		(Iznosi u EUR)	
<i>Dobitak za godinu</i>		16.498.244	19.431.619
<i>Korekcije:</i>			
Porez na dobit		2.047.450	2.391.641
Amortizacija	25	24.694.691	22.280.082
Neto finansijski prihod	28	(2.414.067)	(3.331.552)
Povećanje/(smanjenje) ispravke vrijednosti zaliha priznatih u okviru prihoda/rashoda	27	200.948	102.900
Povećanje/(smanjenje) ispravke vrijednosti spornih potraživanja priznatih u okviru prihoda/rashoda	27	1.050.082	1.760.969
Promjene u okviru obrtnog (radnog) kapitala:			
Promjene na obavezama		(3.980.073)	(2.527.263)
Promjene na zalihama		(425.342)	61.382
Promjene na potraživanjima		3.397.793	1.203.808
Rezervisanja za sudske sporove		(315.681)	39.187
Rezervisanja za benefite zaposlenih		(189.681)	(63.104)
Promjene u izdvojenim novcanim sredstvima		1.243.415	(1.003.764)
Ostale negotovinske stavke		(2.008.980)	(288.133)
<i>Gotovina generisana iz poslovanja</i>		<u>39.798.799</u>	<u>40.057.772</u>